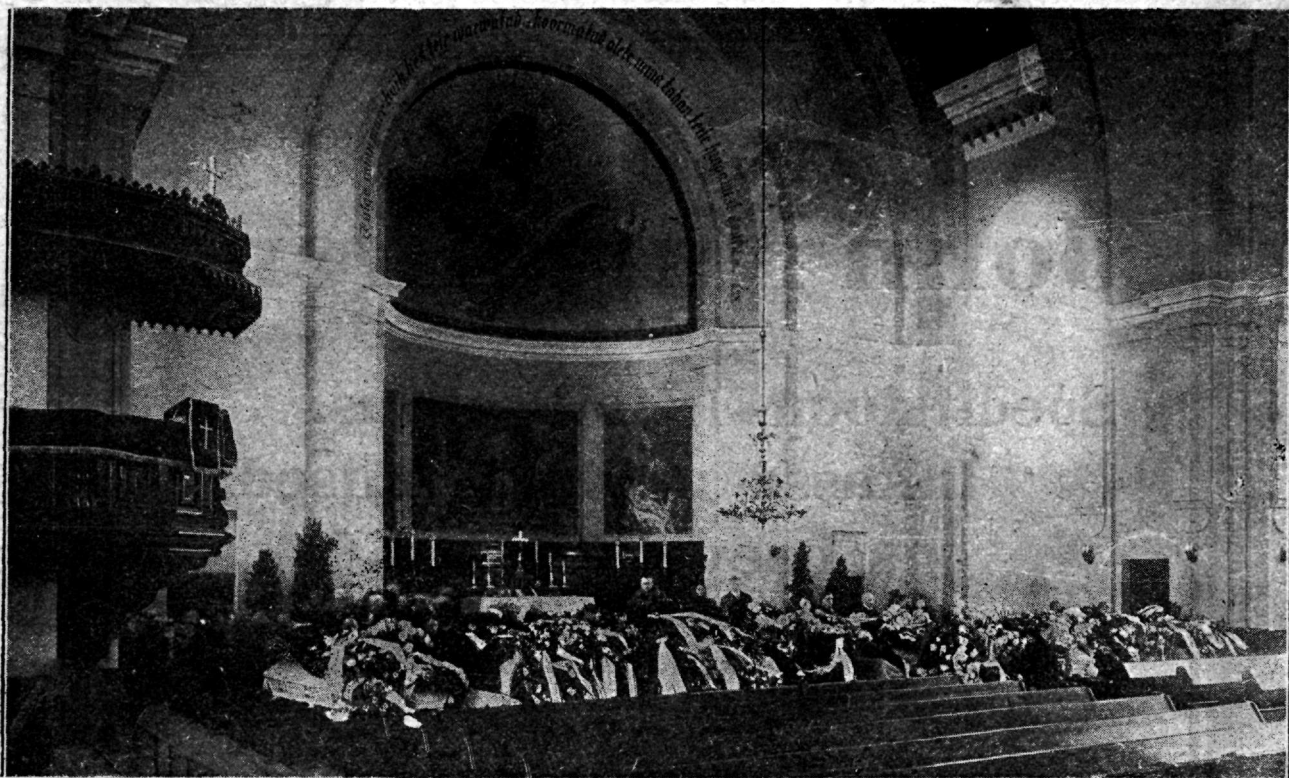

KAITSE KODU!

1. detsembri terrori ohvrite puusärgid Kaarli kirikus.

Eesti-Poola Petrooleumi-Ühisus

Tel. 15-64.

Tel. 14-95.

„EESTIPOLMIN“

Poola riigi naftasaaduste vabrikute peasesitus Eestis.

Tallinn, Vene tän. 11-a, krt. 10.

P a k u b :

Petrooleumi

Gasool (mootori nafta)

Bensiini

Masuuti

Gudroni

Värtnaõli

Masina „

Tsilindri „

Auto „

Parafiini

ja teisi naftasaadusi sisternides ja vaatides kõige odavamate hindadega.

Oma ladud, reservuaarid, bensinijaamad — automaadid ja osakonnad Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Viljandis.

Eesti a.-s.

John Nurminen,

Tallinn.

Speditsoon- ja tollitalitus.

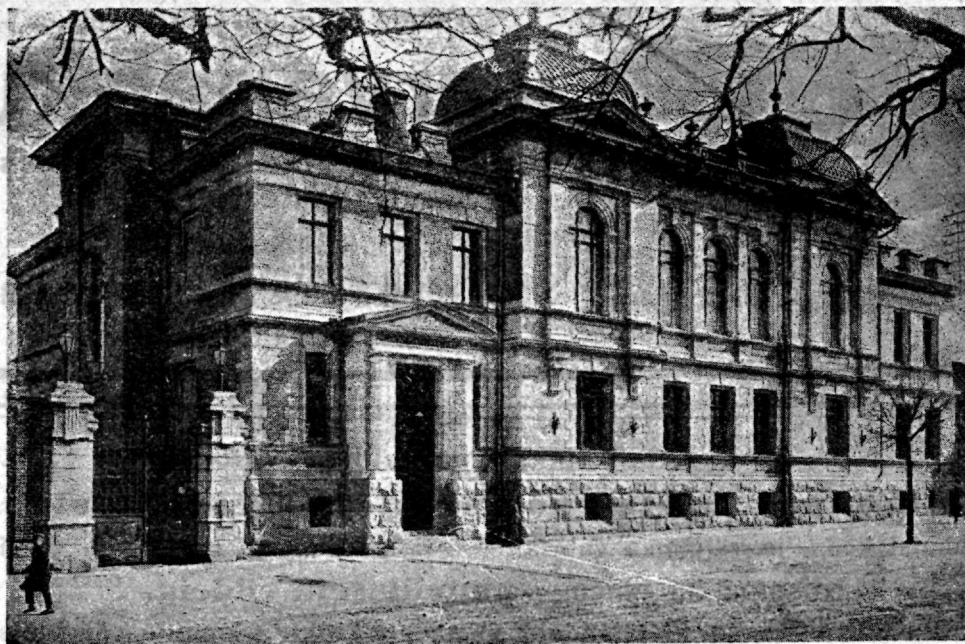
Inkasso ja kinnitamised.

Laevatalitused.

Telegraafi aadress: Johnurminen.

Kõnetraadid: 7-95, 1-96.

Postkast nr. 12.

TALLINN. **EESTI PANK** TALLINN.
 OSAKONNAD KÕIGIS MAAKONNALINNADES.
 TOIMETAB IGASUGUSEID PANGAOPERATSIOONE.

Iga päev

värskelt praetud kohvi, sigureid ja viljakohvi.

P. S.

Alati ladus:

suhkrut, peen, tükis
 jahu
 riisi
 mannat

kakaod
 teed
 schokolaadi
 kompvekke

Vabrikuhinnaga kõiksugu tubakakaupu.

Tarvitajale kõige kasulikum ostukoht Tallinnas.

Koloniaal- ja tubakakaupadeladu

Johannes Tusti

Tallinn, S. Karja tän. nr. 17/18. Kõnetr. 9-08.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Pärale jõudnud suures valikus

karvanahku:

karakul, skunks, kotik, opossum, nutria, nerts ja v. m.

Hinnad väljaspool võistlust.

Siberi kasukakaubaäri, Kullasepa tän. 13.

Palun tõenduda!

— Alati rikkalikus valikus —

ülrikonna-, palitu-, kostüümi- ja kleidiriideid
paremaid kodu- ja väljamaa vabrikulist. Kõige uuemad mustrid ja värvid.

Niisama ka igasugu **puuvillaseid riideid.**

Koolilastele villaseid kleidiriideid vastavalt kõikide koolide värvidele.

Riidekaubaladu A. Luup.

Asut. 1900. a.

Tallinn, S. Karja t. nr. 9.

Telef. 10-84.

**Kaitseliitlased,
spordimehed, turistid!**

Uus külv põletisaine

Meta ja Metanõud,

iga turisti, sportlase, kaitseväelase jne.
truu sõber,

sest tema ei plahvata, põleb ka niiskelt, alati puhas ja käepärast. Supi-, munade-, tee-, kohvi-, soojaveekeetmiseks, küpsetamiseks, lokikäärde ja lastepiima soendamiseks jne.

Päevatagavara vestitaskus.

1000 korda parem teistest põletisainetest.

Saadaval:

A.-S. EPHAG'is, Tallinnas

O.-Ü.

„CALORICA“

tuntud headuses

punsche,

napse ja

likööre.

Vabrik ja ladu Tallinnas.

Rüütli tän. 13. Tel. 15-53.

Keedu-schokolaadi pulbris, 120 mk. nael.

Vahvel- ja schokolaaditorte, 75 mk. peale.

Kõige vanem

1864. a.

asutatud

Tallinna martsipani- ja schokolaadi-
vabrik**GEORG STUDE**

Pikk tänav 16.

Kõnetraat 27-76.

Schokolaadi ^{1/4}-naelalistes tahvlites, vanilliga ja ilma; pähklatega, magusat, mõrudat, 35-60 marka tahvel.

Piima-schokolaadi — Mignon-schokolaadi

Schokolaadi-kompvekke

igasuguse täidisega, 200-250 marka nael, alati värskelt saadaval.

Martsipan-

{ vigureid, puuvilja, aiavilja, saiu, juustu, võid, seepi jne., 20 mk. peale; peale selle hobuseraudu, südameid ja ümmargusi tahvleid Tallinna vaadetega, 20 mk. peale.

Leipzigi nahakauplus

Tallinnas, Harju tän. 26.

Kõnetr. 5-95.

Suur ladu
kõiksuguseid karvanahku,
nahkmütse ja kraesid.

KAUBAMAJA
VENNAD
MAASEPP

TALLINN, SUUR TARTU MAANTEE NR. 13.

KÖNETRAAT NR. 4-16.

Soovitab alati ladusolevaid söögiaineid suuremal ja vähemal määral kaupmeestele, nagu: suhkur, riis, jahu, manna, tee. Paberossid, tubakad parematest vabrikutest. Petrooleum, bensiin, masinaõli. Seebikivi, sool, heeringad.

Eesti piimatööstuste ühing

„EPTÜ“

Tallinn, Narva mnt. 8, telef. 20-91.

Telegrammi aadr.: „EPTÜ“ Tallinn.

Ühistegeline piimasaaduste väljaveoäri.

Eksporteerib oma liigete ja võõraste poolt saadetud võid, makstes kõrgemaid päevahindu.

Laos saadaval:

võitunnimaterjali, pergamenti, Daani ja kodumaa võihappes-kultuuri jne. jne. jne.

GUST. HEINMANN

KONDIITRIÄRI JA KOHVIK
S. KARJA TAN. 4, KÖNETR. 20-47

**Alati saadaval värsked: tordid, koo-
gid, küpsised, Viini ja kollane sai jne.
Schokol.-kompvekid liht- ja ilukarpi-
des ning tahvlites.**

**Kondliitritööstuse sissesead on korral-
datud vastavalt uuema aja nõuetele.
Kõik kaubad valmistatakse värske-
test esimesejärgu tooresainetest.**

**Tellimiste vastuvõtmine kõiksuguste
kondliitrisaaduste peale.**

En gros

En detail

H. O. Valdmann,

koloniaal- ja tubakakaupade ladu.

Tallinn, Raekoja plats nr. 16, tel. 9-11.

Spetsiaalkaupu.

Kohvi — kõik tarvitatavad sordid — toores, ja kauaaegse vilumusega asja-
tundja poolt kõrvetatud;

Teed — vanema ja suurema Moskva ühisuse „VASSILI PERLOFF ja POJAD“
— kõik sordid;

Paberosse ja tubakat — kõigi suuremate tehaste saadused —
vabriku hindadega.

Peale selle:

Suhkrut, jahu, riisi, kakaod, kompvekke, schokolaadi; kõiksugu maitse-
aineid, veini- ja likööriekstrakte ja seepe.

Jooksvad arved: Eesti Pank: 2268, Põhja Pank: 36, Linnapank: 230, Scheeli Pank.

Kõige odavam ostukoht kõigile.

En gros

En detail

Põllumajandusline Keskühisus „Estonia“

Tallinn, Jaani tänav 6.

Tel.-aadr. ZENTRESTONIA

Eesti ühistegeline või
väljaveo keskkorraldus.

Ostab oma liikmetelt ja võõrastelt

eksport- ja siseturu-võid,
juustu ja muid
piimasaadusi.

M ü ü b igasugu meiereitarbeid, masinaid,
piimaproovimisabinõusid, õlikooke, kliisid.

Tallinna Aktsiapank

Tallinn, (Eesti), Vene tän. 8. Telef. 11-85.

Telegr.-aadr.: AKTOBANK.

Aktsiakapital: 30.000.000.—

Pank toimetab kõiki panga-

:-: operatsioone. :-:

**Korrespondendid kõigis tähtsamais
linnades nii sise- kui väljamaal.**

„AKVA”

alkoholita jookide teh-
has, soovitab tuntud
headuses: alkoholita

likööri ekstrakte
ja karastavaid jooke:

«**Sidroni soda**»

Akva sekt, mõdu, kvass,
selters jne

«**Akva**» kontor ja la-
du: Tallinnas, Vaimu
tän. nr. 1. Tel. 6-19.

I Tallinna marja- ja puu- viljaveinide

tehase veinid:

Portvein,
Madeira,
Tokayer,

on saadaval igas pa-
remas veinikaupluses.

Tehas ja ladu: Tal-
linnas, Vaimu tänav
nr. 1. Tel. 6-19.

Kõige paremat ja kasu-
likumat

Soome saunaseepi

„**Optima**”

on igalpool saada.

Spetsiaal **vormimütside** **töökoda**

Narva mnt. Nr. 17.

Eriala vormimütsid: Valmistan paremast
materjalist sõjaväele ja kaitseliidule igasugu
vormimütse; fassongid ja töö puhtus väljas-
pool võistlust. Palun lahkesti vaatama tulla.

Austusega O. Süld.

KAUBAMAJA

Th. KAARMANN

Tallinn, Raatuse tän. 10.

Kõnetr. 30-83.

Esitus kuulsast emaljendude vabrikust

VEWAG

Suures valikus

klaas-,
portselaan-,
kööginõusid.

Villeroy & Boch'i vabriku kivinõude ladu.

Elektri- ja petrooleumilampe.

Müük: en gros ja en detail.

Talmevõli — praadimiseks ja küpsetamiseks.

Soome talmevõivabriku

„ELO“

Hangõs, Soomes,
ainuesitaja Eestis A.-S. „Osta“
Tallinnas, Estonia p. 27, kõnetr. 12-32

„Elo“ talmevõid

valmistatakse Soomes kõige kõve-
ma riikliku arstliku kontrolli all

Talme-lauavõli „Elo“

tähega, sisaldab kõige paremat
meiereivõid.

Talme-lauavõli.

Saadaval igas suuremas kaupluses.

Koloniaal-, delikatess-
ja
tubakakaupade ladu

Joh. Luts

Lai ja Nunne tänava nurgal 2. Kõnetr. 20-52

Abikauplused: Harju tän. 44 ja Nunne tän. 11.

J. G.

Nõudke ainult
schokolaadivabriku

„**ORJOL**“

J.G. schokolaadi, **J.G.**

kompvekke,
biskviiti ja
mesivõid.

Schokolaadivabrik „**ORJOL**“

Tallinn, Laulupidu t. 3.

Kõnetr. 16-37.

Ladu S.-Tartu mnt. 7.

Kõnetr. 15-54.

Sealsamas ka koloniaalkaupu.

En gros ja en detail.

Nõudke igast kauplusest.

Tallinna Eesti

Majandusühisusest

Tallinnas, Estonia puiestee 21, kõnetraat 85,
abikauplus: Suurel Pärnu maanteel 21,
ostavad põllumehed kõige kasulikumalt:

igasugu kunstväetisaineid,
loomajõutoitu, vesikivi
valamisematerjaali,
masinaõli, masinarihmu,
raudu, naelu jne.
Atru, äkkeid,
külvimasinaid,
rohu- ning viljaniitjaid,
rehepeksugarnituure,
mootorid kõige pare-
matest vabrikutest.

Täielik l:du igasuguseid põllumasinate tagavaraosaid

Esitame kõige kuulsamaid koorelahutajaid
ja piimatalitusemasinaid

ALFA — ASTRA

Alati ladus igasuguseid

piimaveokanne.

Valmistame asjatundlikult piimatali-
tuste plaane ja eelarveid.

Laste valmisriiete kauplus **Wilh. Wagner**

Kinga tänav Nr. 6-8.
(Jegorowi uues majas).

Soovitan suures valikus ja suuruses
igaks aastaajaks

poisslastele:

Palituid, ülikondi, bluse, pükse -jne.,

tütarlastele:

Palituid, kleite, musti ja valgeid põlli,
sukki, pesu, jne.

Peale selle suur valik naister. ja meeste-
rahva pesu.

II korral Viru t. nr. 3. II korral

Inglise kalevi- ja manufaktuuräri **S. Paley**

London

Tallinna osakond

Soovitab suures valikus en gros
hinnaga kõiksugu

**kalevi- ja manufaktuur-
kaupu.**

II korral Viru t. nr. 3. II korral

Paberi- ja kirjutusmaterjalikauplus

EV. HOHMANN & KO.,

Tallinn, S. Karja tän. 19.

Soovitab suures valikus:

Jõulu-

Uueaasta-

Sünnipäeva-

Õnnistamispäeva-

Näitlejate-

Pariisi-

Itaalia-

} postkaarte

Postkaardi-

Päevapildi-

Amatöör-

Salmi- (poesie)

} albume

Kooli- ja kantseleitarbeid.

Lilleäridele

soovitab suures valikus

krepp-paberit.

Odavad hinnad.

F. Vassermann

Raamatukauplus ja
laenuraamatukogu

Tallinn.

Suur ladu

kõigilt kirjanduse aladelt.

Otsekohene ühendus Sak-
sa, Inglise, Prantsuse, Root-
si j. n. e. raamatukaubandu-
sega võimaldab puuduva
muretsemise lühima ajaga.

Ajakirjad. Laenuraamatukogu.

R/Ü Mey & Landesen

Viru tän. 9. TALLINN. Kõnetr. 14-36.

Arstirohtude, tehniliste keemiate ja maalrivärvide ladu.

Müük suurel ja väikesel arvul:

Farmatsöitl. kemikaalid, eetriõlisid ja drooge, klaaskaup. laboratooriumidele (suur valjak), kummikaupad ja käsnu, vatti ja sidumismaterjali, Prants. ja Saksa patenteid, mineraalveesid ja soolad, termomeetreid, arstl. ja haril.,	Rekord, Pravatz ja Lueri pritse, kalaõli, provanssõli, I-a söögiõlisid, kastoõli, bensiini, terpentini, meevaha, tseresini, parafiini, talkumi, riidevärve, aniliinvärve, lõngaõli, soolahapet, äädikahapet, juustulaapi, pulbris ja vedelat, võivärvi, juustuvärvi, kultuurhapet, prätsipit. fosforhapu lupja, 40/42 ^o /o.
--	--

Tähele panna!

Kes kauba headuse peale rõhku paneb,
see ostab

LIER & ROSSBAUM'I juurest,

TALLINN, VIRU TÄN. Nr. 7, KÕNETRAAT 27-34.

Õmblusmasinaid „Mundlos-Original-Victoria“ ja „Veritas“ perekonnale ja tööstusele. ∴ Õmbluse ja tikkimise juhatus hinnata.

Kudumismasinaid CLAES & Flentje, Mühlhausen, moodstate jakkide, riiete, sukkade j. n. e. kudumiseks.

Jalgrattaid „Raleigh“, „Coventry“, „Wanderer“ ja „Brennabor“, uued mudelid.

Kirjutusmasinaid „Continental“ ja „Kappel“ kõigi uuendustega ning praktilisem. Paljudamisaparaate „Opalograph“ ja „Schapirograph“ kõige uuemaist.

Nõelu, laevukesi, õli, jalgratta osi ja kõiki tarbeasju ülemal nimetatud masinatele.

Parandustöökoda.

Müük
järelmaksuga.

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU HÄÄLEKANNIDJA
ILMVB KAKS KORDA KVVJ

I AASTAKÄIK

NR. 4

30. NOV. 1925

Väljaandja: *Kaitseliidu staap.*

Vastutav toimetaja: *V. Neggo.*

Tellimishind: *aastas 600 mrk., poolaastas 300 mrk., veerandaastas 150 mrk., kuus 50 mrk.*

Üksiknumber *25 mrk.*

Kuulutuste hinnad. $\frac{1}{4}$ lehek. 4000 mrk.,
 $\frac{1}{2}$ lehek. 2000 mrk., $\frac{1}{4}$ lehek. 1000 mrk. ja
 $\frac{1}{8}$ lehek. 500 mrk. Esimese kaane sisekülj
50%, tagumise kaane väliskülj 100% kallim.

Toimetus Tallinnas *Kaarli tän. 8. Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal teisi-päeval, kesknädalal, neljapäeval ja reedel kella 2—3 p.l.*

Talitus Tallinna *Eesti Kirjastus-Ühisuse kontoris, Tallinn, Pikk tän. 2, telef. 3-11.*

Rahvusliku julgeoleku mõte ja vaimustatud isamaa-armastus.

Eesti kaitseliidu uuestisünni päeva ja Tartu, Tartumaa ning Võru kaitseliidu malevate aastapäeva puhul.

Rippumatu rahvana riiklikku iseseisvust otse üle öö kätte võita tähendab meile kui rahvale muinasloolist õnne. Meie elu üle särab rahvusliku vabaduse täht, mille järele on ihatud aastasadu ja mille poole on enam või vähem teadlikult püüdnud mitmed inimpõlved. Võõra võimu sõnakuulmise alt oleme tõusnud ise oma saatuse otsustajaks, kes ise oma tulevikku võivad kujundada oma arusaamise ja tahtmise kohaselt.

Eesti rahvuslik paleus, mida meil viimased inimpõlved on hinges kannud, on tõsiasjaks saanud, nagu seda isegi kõige julgemad meie hulgast veel ainsa aastakümne eest ei võinud uskuda.

Rahvuslik paleus kerkib uute olude kohaselt järjest kõrgemale. Mitte ainult vaba ja rippumatu ei pea Eesti olema.

Ilusana, rikkana, kultuurilisena tahame näha oma maad. Terve ihu ja hinge, tugev oma elujõu ja võimise poolest; kõrgelisev oma rahvusliku kultuuri poolest — nõnda esineb meie vaimusilmale iseseisva Eesti rahva kaju tulevikus.

Kellel ei lööks hing ilutsema ja süda rõõmsamalt tuksuma ainult selle peale mõteldes, missuguseid võimalusi meil kui rahval on iseseisva rahvariigi mõtte täielikul teostamisel!

Mis tähendavad kõige selle kõrval isegi suuremad raskused ja takistused, mis meid silmapilgul suruvad, ehk tulevikus ähvardavad vaatepiirile kerkida? Kas ei aita meid üle kõigist raskustest ja kaotustest vaba rahva usk iseendasse ja lootus parema tuleviku peale!?

Kui meie põlv õpib tõsiselt hindama rahvusliku vabaduse ulatust kogu meie elu kujundamise ja rahvusliku tuleviku kindlustamise seisukohalt, siis peaks ülev endatunne ja vaimustus kõikide mõtteid ja meeli valdama. Elav tahe tööd teha ja end sisemise jõu abil maksma panna peaks meie põlvel rinna paisuma panema. Kõik kõhelemine ja kurtmine olukorra raskuste pärast, kartus selle eest, mis võib tulla, peaks taganema julge loomistungi eest parema Eesti tuleviku mõtte teenistuses.

Siis tõuseks iga Eesti kodaniku rinnas

kirglik iha ühtlasi kindlustada ja kaitseda Eesti rahvuslikku kodu kõigi ohtude vastu, tulgu need kust tahes! Pandiks panna iseend ja kõike, mis kellelgi on, oma rahva ja maa hea käekäigu eest!

Siis tähendaks see kindlamat kaitset iseseisvale Eesti rahvariigile kui suured väehulgad ja kõige täielikum sõjaväerustus.

Isamaa-armastajat vabadusest vaimustatud rahvast ei saa tema väikese hingede arvu peale vaatamata isegi mitmekümne-kordne murda!

Isend usaldav rahvapõlv selgete rahvuslike sihtide ja kõrgete paleustega ei tarvitse karta ajutisi raskusi oma iseseisva rahvusliku kodu korraldamisel, ei hakka temasse sihilik ässitus kavala vaenlase palgaliste käsilaste salaliku salga poolt!

Kui tulise rahvusliku vaimustuse ja isamaa-armastuse endaaavalduse laine käib üle maa ja tabab Eesti meeste kui ka naiste hinge, siis ei ole raske Eesti kaitseliitu ilma sunni ja surveta kodanikkude vabal tahtel ja kandel üles viia rahvuslike jõudude võimsa korralduse järjele, mis aitaks rahupäevil meie rahva elujõudu tervendada ja teritada, hädaohu silmapilkudel aga liikuma panna vaba Eesti kindlustuseks ja kaitseks.

Pangu kahekordse mälestuspäeva puhul rahvusliku julgeoleku kõrge aade meeled liikuma nende keskel, kes juba tiheidalt koondunud, kui ka nende hulgas, kes veel kaheldes pealt vaatamas, et kaitseliidu kui rahvusliku julgeoleku korralduse mõte laieneks ja kõveneks, kuni ta tabab iga teadliku kodaniku vabas Eestis!

Tartus, 26. nov. 1925.

Jaan Tõnisson.

1. detsember 1924. — 1. detsember 1925.

Sõjaliselt võetuna 1. dets. 1924 oli kõige uuem tuleproov meie kaitsevägele võitluses modern vaenlasega.

Modern vaenlase all mõtlen siin mitte vastast, varustatud kõige uuemate tehniliste võitlusabinõudega, vaid moodsaid psühholoogilisi võitlusviise.

Ilmasõja silmanähtavamaist järeldusist oli esimeste massiline areng sarnasel kujul ja vormides, millest ei suutnud unistadagi ennesõja-aegsed strateegid ja taktikud. 42 sm. kahurid, allveelaevad, massiline lennuvägi, tankid, gaasid jne. üllatasid oma ilmumisega kogu tsiviliseeritud maailma. Ja praegugi ka kõige julgem fantaasia ei küüniks määrama neid piirjooni, kus lõpeks modern sõjatehniline arenemine.

Kuid peale sarnaste sõjatehniliste abinõude, mille lõppsihiks on vastase füüsilise hävitusprotsessi kiirendamine ja kergendamine, ilma sõja otsekohelel mõjul on võrsunud ellu teist laadi võitlusvahendid, mille hävitustöö on sunnitud vastaspoole psühholoogilisele vallutamisele. Modern strateeg ja taktik ei püüa enam võita esijärjekorras maid ega linnu, ka mitte sooritada eestkätt vastase väemasside füüsilist hävitamist, vaid tema esikobjekt on sissetung viimaste hingel, nende vaadete ja töökspidamiste ümber töötamine enda kasuks. Sõjamees on võidetud,

kui temalt on võetud tahtmine minna võitlusesse ja seal püsida viimse hingetõmbeni. Füüsiline võime võidelda võib sealjuures alles jääda — vastasele see on koguni kasulik, sest ületunud võitleja suurendab tema ridu uute toetajatega.

„Allutada vastane meie tahtele, sundides ta täitma meie soove“, on tuntud valem strateegias, mille nimel on töötanud kõik sõjaasjanduse suurvaimud. Vanasti arvati selle eesmärgi saavutamiseks tarvilik olevat lüüa vastane füüsiliselt, hävitades vähemalt teatud kõrge protsent tema väemassidest. — Modern sõjakogemused on selle valemi sisemise väärtuse nihutanud teisele tasapinnale. On selgunud nimelt, et vastase tahe võitluses võib hävitada ilma, ei pruugiks puudutadagi tema füüsilist või intellektuaalset olevust. Võitleja väljalöömiseks rivist polegi tarvis teda ei haavata ega põrutada, vaid on küllalt, kui töötatakse ümber tema sisemised moraalsed veened ja töökspidamised vastase kasuks, s. o. halvatakse tema tahtmine võidelda.

Sarnaselt võetuna inimese tahtejõud muutub domineerivaks faktoriks võitluses, tema kasvatamiseks ühelt ja paraliseerimiseks teiselt poolt modern väejuht vajab kindlaid psühholoogilisi võitlusvahendeid

samuti, nagu vajatakse kahureid, kuulipildujaid, gaase j. n. e. vastase füüsiliseks hävitamiseks.

Esimeste soetamine ei ole kerge küsimus, sest selle protsessi alus on rahvuspsühholoogia ja pädagogika. Kui üksiku inimese hingeline vaatlus ja eksperimentaalne uurimus on raskesti teostatav, siis seda keerulisemaks muutub küsimus rahva kui terviku tundmaõppimisel ja sealt vastavate järelduste tegemisel ühenduses sarnase komplitseeritud nähtusega, nagu seda on võitlus relvastatud rahvaste vahel.

Missugusele seisukohale tuleb asuda meil selles küsimuses?

Ülaltoodud psühholoogilised põhiväited on täielikult omaks tunnustanud ja reliefselt väljendanud meie idanaaber — mitte ainult teoreetiliselt, vaid ta on neid praktiliselt teostamas oma poliitilis-strateegiliste sihtjoonte kättesaamiseks.

Kuidas nende saavutamiseks pinda valmistada vastase juures — selles küsimuses kommunism on viinud raskuspunkti psühholoogilisele alusele.

Kahes suunas areneb praegu kominterni „töö“:

a) Oma rahva ja sõjaväe poliitilis-psühholoogiline ümbertöötamine — endale kasulik mõttes.

b) Võimalikkude vastaste kaitset ahte nõrgendamine ja hävitamine — osavasti aetud propaganda abil. Poliitika, propaganda, kihutus-töö — ühe sõnaga psühholoogiline võitlus on loetud seal otse jalgväe relvade hulka, mida peab oskama käsitada iga noor jalgväe juht samuti, nagu ta käsitab püssi ja kuulipildujat.

Esimese eesmärgi saavutamiseks, nii palju kui seda võimalik jälgida vastava kirjanduse kaudu, tehakse seal nähtavasti kõik, mis praegu võimalik Vene oludes. Selleks on ametis sõjaväes riviülema kõrval suur kaader poliitika- ja parteitegelasi, kes selleks vastavalt on ette valmistatud. Tööd juhitakse ühisest tsentrumist, kuhu koguneb rikkalik materjal kohtadelt, millele tuginedes võib siis leida õiged meetodid ja abinõu selleks psühholoogiliseks võitluseks, millest kõnelesin eespool. Sealjuures paistab silma suur paindumus ülesseatud ideede käsitamisel. Ei peeta kinni schabloonidest, vaid kõik, mis osutub rutiinina, murtakse katki selleks, et ehitada uut.

Samuti on organiseeritud töö teise eesmärgi saavutamiseks, millest teated siin-seal ilmuvad ajalehtedes. Meie oleme olnud ikka sarnase psühholoogilise võitluse areeniks. Aeg-ajalt tehakse katseid, et proovida, kuivõrra on jõutud edasi selles urgitemistöös meie rahva hingeelu kallal. Sarnase katse elasime üle 1. dets. 1924. Kuid esimese tuleproovi õnnelik möödumine ei tähenda veel, et sellele ei võiks järgneda teine. Kommunismi taktika on jäänud endiseks —

„jaota ja valitse!“ Praegusaja ühiskonna klassiline konstruktsioon ja muud raskused kergendavad nende tööd. Viimased teated ajalehtedest juba kõnelevadki mingisugustest uutest kavadeid ja kavatsustest sel alal.

Meie ei tarvitse neid karta, kuid ainult ühel tingimusel — kui meigi võtame tõsiselt meie enesekaitse küsimuse rahvuspsühholoogilisest küljest. Nii hädatarvilik kui ka ei ole relv kaitsevõitluse või kaitseliitlase käes, ometi küsimuse alguur peitub rahva ja meie kaitsejõu moraalses kasvatases, mis oleks organiseeritud ja teostatud üleriiklikus masstaabis. Roosteplekk kodaniku hinges on hädaohlikum kui mõned tumestused püssil või kuulipildujal.

Meiegi peame küsimuse seadma üles praktiliselt: a) missugused on need meie rahvale omandatud psühholoogilised kaitsevõitluse vahendid, mis suudaksid karastada eestlase ja Eesti rahva võitluseks isegi niisuguse hingepüüdjaga nagu seda on modern kommunism.

b) kuidas organiseerida psühholoogiline vastuaktsioon nende vastu, kes meie hingeelu mürgitavad.

Küsimuse esitamine ei ole veel tema peale vastamine. Viimane nõuab laiaulatuslikke katseteid, rikkalikke materjale ja vaatlusi kohtadelt, põhjalikke arutusi ja kriitilist hinnangut tsentrumis kogutud andmete põhjal. Paralleelselt tuleb uurida vaenlase võitlusviise sel alal.

See on hädatarvilik, tänuväärne töö, kuigi seotud erakordsete raskustega eriti tema organiseerimisajajärgul.

Selge on, et inimese sisemine mina ei seisa püsti teatava aate teenistuses automaatselt, isendast, vaid ta vajab alalist psühholoogilist toetust, tervendamist ja teritamist. Viimane olgu antud sarnasel kujul, mis on kooskõlas tema hingeliste iseäraldustega. Mõttetu oleks näiteks eestlast, kaaluvat ja külma maameest eriti, püüda mõjutada pikema aja jooksul pikkade pateetlikkude kihutuskõnedega või midagi selle-sarnast.

Kuid kuidas mõjuda meil, kuidas kasvatada tugevaks ja hoida tervena alal need hingelised tunded ja tõekspidamised iga eestlase hinges, millele psühholoogiliselt tugineb meie riik — see ongi selle rahvus-pädagogilise töö ülesanne, mida meie peame teostama üleriiklikus masstaabis.

Muidugi teatud töö on juba tehtud ja tehakse praegugi. Seda näitasid meile 1. detsembri kangelasteod meie kaitseväes. Kuid elu edeneb ja liigub edasi. Töö meetodid peavad arenema ja kasvama samuti kooskõlas muutunud olukorraga, neid peab süvendatama ja arendatama, viies nad võimaliku täiuse piirideni. Minevik kohustab!

1. detsembri sündmuste aastapäeva rasked mälestused eriti.

Et nad enam ei korduks tulevikus!

Igavene mälestus.

Kui homme, 1. detsembril, vaikselt leinas seisame aasta eest langenute haudade juures, kui pead paljastades neid mälestame oma südames, kes vapralt ja truult kindlaks jäid kuni otsani, siis tuletagem ka meele, et nende vaprus ja kindlus meid lunastas, meid ja meie riiki, selle rippumatust ja vabadust, ning töötagem, et me ei häbista nende verd, mis aasta tagasi niisutas musta kodumaa mulda, vaid tahame seista sama kindlalt ja ustavalt oma kohal kuni otsani.

1. detsembril 1924. a. langesid oma kohust isamaa vastu täites punase terrori ohvritena:

1. Teedeminister ins. Karl Kark	14. Raiooniülem Hermann Ubin
2. Kol.-leitn. Hermann Rossländer	15. Van. kordn. Hendrik Lossmann
3. Kapten-major Karl Stern	16. Kordnik Mihkel Nutt
4. Siseministri adjutant
noor.-leitn. Harald Busch	17. Kordnik Jaan Holts
5. Noor.-leitn. Helmut Viburg	18. Kordnik Johannes Kumel
6. Noor.-leitn. Oskar Punnisson	19. Jaamatülem Johannes Laanus
7. Sõjaväe-ametnik Adolf Eller	20. Raudtee õpipoiss Kristov Tiik
8. Kadett Arnold Allebras	21. Raudtee õpipoiss Artur Fogt
9. Kadett Aleksander Tedder	22. Toomkooli insp. E. Grünwaldt
10. Kadett Aleksander Tomberg	23. Autojuht Heinrich Burmeister
11. Kadett August Udras	24. Marta Grünberg
12. Reamees Jaan Bergson	25. Edmund Mikker
13. Piirivalv. Johannes Kruusmann	26. Priidik Hoov

Teid mälestab vaba Eesti!
Kommunistliku terrori ohvrid 1. detsembril 1924. a.

Kapten-major Karl Stern.

Kadett August Udras.

Siseministri adj., n.-l. Harald Busch.

Kadett Arnold Allebras.

Teedeminister ins. Karl Kark.

Kadett Aleksander Tedder.

Noor.-leitn. Oskar Punnisson.

Kadett Aleksander Tomberg.

Sõjaväe-ametnik Adolf Eller.

1. detsember 1924 sõjakoolis.

Üks aasta on mööda tollest päevast, kui surid inimesed soojas verelombis vaikselt hommikutunnil. Nad ei näinud enam ärkavat valguseleeki hämaras taevarannas, vaid surid inimloomade verise võimu ahnitsusel. Nemad surid suurte, kallite kohustuste täitmisel ja näitasid kogu maailmale oma suurt armastust isamaa vastu.

Tolle verise päeva hämaral algel surid ka sõjakooni noored kädetid, surid tulises ihas päästa kodu ja isamaad musta häbi ja rüvetuse eest.

Esimese detsembri öö — pime, tuul kohas ja mustad pilved lendlesid sahnal üle taeva. Kõik inimesed puhkasid rahus, keegi ei kuulnud ähvardavat hoiatushüüdu, mis helises pimedas öös. Keegi ei märganud musti inimkogusid, kes hiilisid läbi öö veel mustemale tööle — tapma magavaid inimesi. Pühapäev oli möödunud. Kadetid puhkasid kõik raskes unes, et järgmisel päeval jälle alata tööd, tööd ja endaohverdust isamaa kasuks. Üksik tunnimees kõndis kasiino ees, paha aimata südames. Kell lõi viis, hommik oli tulemas ja korrapidaja ohvitser lasi tunnimehe puhkama minna. Alt heinamaalt varitsesid juba mõrtsukad hõõguvail silmil, käes automaatrelvad, et salalikult tappa noori inimesi. Ruumes magasid alles kõik, ainult korrapidaja jalutas edasi-tagasi. Paras silmapilk oli saabunud. Kiiresti ruttasid mustad kogud ahelikus üle heinamaa. Pimedal ööl ei märganud neid keegi. Ühed asusid kadettide kasiino ümber ja teised jälle kompanii ruumide ukse ja akende ette. Umbes kümme meest avasid valveta oleva II kompanii ruumi viiva ukse. Korrapidaja istus laua ääres seda aimamata, et järgneval hetkel peab surema. Kõik kadetid magasid rahulist und oma valgetes voodites, nagu lapsed kiigus. Sähvatas tuli ja kõlasid paugud, korrapidaja langes surmavalt haavatuna põrandale, millele kogus väike lombikõverd. Siis avati automaatrelvadest tuli üle magajate voodite. Kadetid ärkasid ehmudes. Esimesel hetkel ei taibanud nad, mis see pidi tähendama. Ainult need, keda tabasid kuulid, mõistsid, et peavad surema, nii noortena elust lahkuma, niisutades oma südameverega kodumaa pinda. Kuid nüüd selgus juba

ka kaasvendadele, milles asi seisab, ja nad haarasid relvade järele. Ült teiselt korralt oli kuulda kiiret jooksmist; need olid I kompanii kadetid, kes end kiiresti relvastasid, et päästa omavendade elu ja kätte maksa juba langenute eest. Esimesena tormas trepist alla kadett Pesur, püssi laskevalmis hoides. All sissetungijaid kohates avas ta nende peale tule ja surmas kaks mõrtsukat, kuid seal tabasid ka teda kuulid rinnust ja jalust. Nähes suurt julgust ja mehhist vastupanu, loobusid sissetungijad teisele korrale tungimisest. Nii alumise kui ka ülemise korra akende peale avati hoogne tuli. Hulk käsigranaate paisati II kompanii ruumi, milledest paar lõhkesid. Nüüd juba tormasid I kompaniist jagude kaupa relvastatud kadetid alla. Julgus oli kadunud nende koledate mõrtsukate südamest. Relvad visati käest ja algas põgenemine pilkasse pimedusse. Algas tagaajamine ja püüdmine. Kuid öö mustad hõlmad olid soodsaks varjuks isamaa äraandjale. Linna poolt lähenes üks sõiduto. See peeti kimmi, kust tabati kolm tähtsamat kommunisti, kes olid tulnud relvade järele, arvates, et sissetungimine on õnnestunud. Sissetungijaist saadi kätte üldse kümme osavõtjat. Taganes õudne öö ja saabus hommik, kurb hommik meie väikeste riigile ja noorele vabadusele. Rõõmsalt pöörsid kadetid tagasi oma ruumidesse, sest nemad olid võitjad. Silm läikis julguses ja õnnes — hädahoht oli mööda. Kuid sisse astudes silmasid nad haavades ja veres lamavaid vendi. Rõõmuläige kustus silmist, pea langes norgu ja sügav lein avanes nende südames. Nüüd said nad alles täiel määral aru, kui palju olime kaotanud, kui suur ohver oli toodud isamaale. Tasa hõljusid valged lumehelbed alla, nagu kuulatades kirikukella, mis tasa ja hellalt helises leina neile neljale kadetile, keda nii noorena kanti valgete lilledega ehitud hauda. Nende kõigi soov oli olnud kord saada isamaa kaitsjaks ja juhtideks meie kaitseväes. Kuid seal tulid mõrtsukad ja nende noor elu pidi vägivaldselt kustuma. Nad tõid ohvriks meie kõigi eest oma kallima vara, tõid kõik, mis neil anda. Inimesed, kummardage nende haudade ees, sest seal puhkavad meie vaprad kangelased oma igavest und.

Kadett Arenberg.

1924. a. 1. detsembri sündmused Tallinnas.

Eesti vabariigi loomispäevist alates ei ole meie iseriikluse õnnestajad — kommunistid — pilgukski käsi rüppe pannud, vaid vahetpidamata salaja uuristanud ja urgitsenud ning salakavalaid plaane septsenud, kuidas meie iseseis-

vust kukutada, meid vabadest meestest muuta orjadeks.

Kuni 1. detsembrini 1924. a. oli nende töö olnud rohkem põrandaalune ja ei küündinud kaugemale paljatest sõnadest. Kuid nüüd arvasid

nad paraja aja tulnud olevat oma jõudu proovida ja avalikult mässu tõstma hakata.

1. detsembril hommikul kell 5.30 algas see meeletu katse. Mitmest kohast tungisid organiseeritud salgad ametasutuste kallale ja katsusid neid üle võtta, tappes asutuste kaitsjaid ja juhuslikult kohalviibijaid isikuid.

Kuid suuremat edu ei olnud neil pea kuski. Kus vähegi sõjalist kaitset oli, löödi nad veriste peadega tagasi, ja kus nad kaitseta ametasutuse üle suutsid võtta, sealt peksis nad kiiresti organiseeritud vastukallaletung peagi jälle välja. Et see meeletu kommunistide avantüür nii kiiresti likvideeriti, selles võlgname tänu meile kaitsjaks seatud orgaanide kiirele tegutsemisele ning eriti veel mõnele üksikule vaprale mehele, nagu näitab allpool järgnev kirjeldus:

Kallaletung sõjaministeeriumile ja reamees Keng, kapral Brücker ja veltveebel Aaman.

Sõjaministeeriumile tungis kell 5.25 kallale umbes 10—12-meheline kommunistidesalk. Sel ajal viibis seal ainult staabi vahimeeskond, kes oma ruumis magas. Vahil seisis reamees Keng. Äkki avaneb üks jä tunnimees näeb mitut osalt sõduritena riietatud meest sisse astuvat. Kohe avatakse Kengi peale tuli. Kuid õnneks ei tabanud ükski kuul. Kuna pealetung oli liig ootamatu, ei saanud Keng hakata vastu laskma, vaid tungis sissetikkujale täägiga kallale. Üht vaenlast raskesti haavanud, taganeb ta samm sammult. Vahirühma eluruumi suunas visatakse mitu käsigranaati ja väga tugevajõuline pomm, mis jalapaksuse betoonpõranda ja ümberkaudsed aknad ja ukсед puruks löhub. Kapral Brücker, kes esimeste paukude järele välja jookseb ja revolvrast kallaletungijate peale tule avab, paisatakse pommikillust kergelt peast haavatuna staabi ooteruumi. Vahepeal ruttab Kengile, kes nüüd tule on suutnud avada, appi veltveebel Aaman ja avab ka oma revolvrast tule mässajate peale; ühes Kengiga taganevad nad vahirühma ruumi, kus nüüd juba kõik jalul.

Vahepeal oli osa kommuniste siiski staabi ülemistesse ruumidesse pääsenud, kus nad maja neljandal korral telefoni keskjaama otsisid, et seda lõhkuda.

Aaman ühes reamees Leppikuga haaravad kuulipilduja, tassivad selle hoovi ja avavad tast tule nende tubade akende peale, kus kommunistid pesitsevad. See mõjub. Julgest vastuhakkamisest korridoris ja kuulipilduja tulest ehmunud mässajad pistavad punuma suuremat kahju sünnitamata. Üks neist on end kabuhirmus kuhugi kappi ära peitnud, tabatakse sealt ja lastakse vastuhakkamisel koha peal maha.

Tuleb au anda vapraile meestele Kengile, Brücke'ile ja Aaman'ile, kes oma julge ja kohustruu ülesastumisega vaenlase esimese pealetungi kinni pidasid, seega oma seltsimeeste

elu päästes ja neile aega andes end vastukallaletungile valmistada. Päästetud oli meie tähtsam kaitseväge asutus, päästetud oli hulk inimesi.

Kallaletung 10. jalaväerügemendile, autotankide divisjonile, sidepataljonile ja veltveebel Kaptein, noor-allohv. Madisson, reamehed Tinni ja Klemmer ja veltveebel Shaurup.

10. rügemendi staabile tungis kallale umbes 20-meheline mässuliste salk. Nende kogumiskohaks oli olnud end. rkl. Soansi korter, Gilde tänaval. Kallaletung oli nii ootamatu, et magamise pealt tabati ja tapeti ohvitserid Busch, Viiburg ja Punnisson ja sõjav.-am. Eller. Pärast esimese segaduse möödumist lüüakse aga pealetungijad kohe tagasi. Nad ei panegi suuremat vastu, sest peaesmärgiks oli neil autotankide divisjoni valdamine.

Selles oli kommunistidel oma väike „rakuke“ loodud, mille peale nad suurt lootust panid. Tankide garaashile ja Mäe kasarmutele kallaletungiva salga juhiks oli teise tankide kompanii noor-allohv. Loorents. Garaashi ette jõudes astus Loorents tunnimehe juure ilmega, nagu tahaks ta sellele mingit käsku edasi anda. Äkki kargab ta aga tunnimehe kallale ja kisub sellelt relva ära. Nüüd avatakse garaash, Loorents rikub seal seisvad tankid peale ühe ära nende magneeto-ühendust küünlatega katkestades. Terveks jäänud tank seatakse sõiduvalmis. Sisse ronib Loorents ühes ühe kaaslasega.

Mõni minut enne kommunistide kallaletungi jõudis teade nende ettevõttest kompaniisse. Mehed äratatakse revolvriliste paukudega ja veltveebel Kaptein ühes reamehe Klemmeriga organiseerivad esimestena vastupanu. Kaptein viib mehed garaashi tagasi võtmiseks ahelikku, ja avatakse äge tuli mässajate pihta. Ka need vastavad tulega. Nüüd tormavad veltv. Kaptein, noor-allohv. Madisson ja reamees Tinni garaashi. Tinni saab raskesti haavata ja langeb kummuli. Kuid kommunistid on ägedast pealetungist ära heidutatud ja põgenevad kabuhirmus püsse maha pildudes.

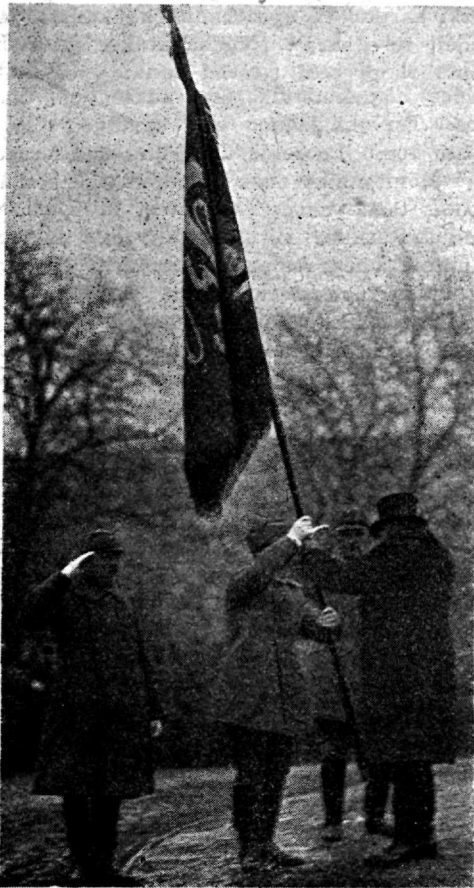
Vahepeal on aga Loorents oma tanki käima pannud ja sõidab hoovi. Kaptein käsib tanki seisma panna, kuid vastusena lükatakse tanki luuk lahti ja avatakse hoovisolijate pihta tuli. Seda kasutavad kohe Kaptein ja Madisson, hii- livad tähelepanematult tanki juure ja surmavad läbi avatud luugi äraandliku allohviteri. Selle kaaslane näeb, et kõik on kadunud, lippab tankist välja ja kaob pimedusse.

Jällegi olid seisukorra päästjad nooremad sõjaväelased, eestkätt veltveebel Kaptein, kes oma sihikindla tegevuse ja kangelasmeelsusega hoidsid ära suurema õnnetuse, sealjuures käsirelvaga sõjariistus tanki tagasi võites.

Ka Gilde tänaval asuvale õppejaoskonnale tungisid mässajad pisut hiljem kallale. Kuid

Piiskop Kukk õnnistab kaitseliidu üld- (kolm lõvi) ja Tallinna maleva lippe. Ta kõrval seisab mitropoliit Aleksander. Lipukandjad: Üldlipu — malevl. Ulp, Tall. mal. lipu — malevl. Tammer.

Riigivanem Jaakson annab kaitseliidu üldlipu kaitseliidu ülemale kolonel J. Roskale üle. K L. ülemast vasakul keskjuh. liige Tartumaa mal. pealik kol.-lt Unt, temast paremal keskjuh. liige Harjumaa mal. peal. leitn. Suursõdt.

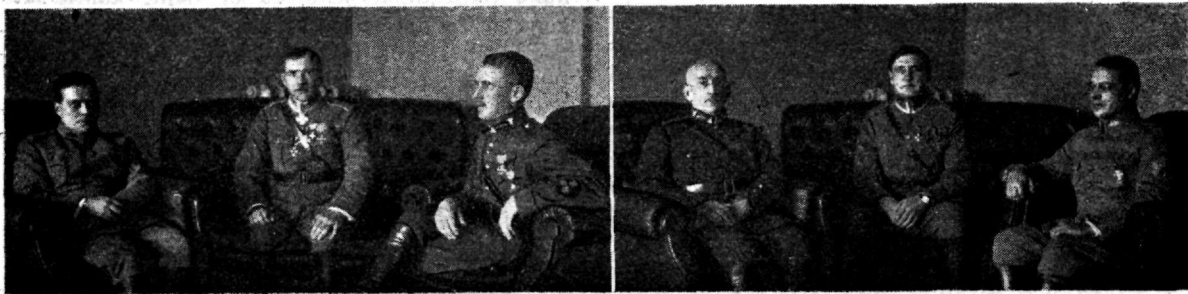
Riigivanem Jaakson annab Tallinna maleva lipu Tallinna maleva pealikule kol.-lt F. Pinka'le üle.

Kaitseliidu keskjuhatuse tänuavaldus.

Avaldame südamlikumat tänu kõigile kaitseliitlastele, seltskonnatege-
lastele, kaaskodanikkudele ja seltskondlikkudele organisatsioonidele, kes nii oma
osavõtu kui ka ainelise toetusega kaitseliidu lippude õnnistamise ja Tallinna
maleva aastapäeva pidustuste heaks kordaminekuks kõigiti kaasa on aida-
nud ja meid oma õnnesoovidega on tervitanud. Eriti tunneme headmeelt,
et rügi- ja seltskonnaesitajad ja kogu Tallinna rahvas nii soojalt kaitseliidu
pidustustest osa võttis, seega neid suurejoonelisteks rahvuslikeks pidustus-
teks muutes. Võime kindlad olla, et seni, kui meie rahva hulgas valitseb
see vaim ja see poolehoid kaitseliidu aadetele, nagu see ilmsiks tuli möö-
dunud lippude õnnistamis- ja Tallinna maleva aastapäeval, Eesti vabariigi
rippumatu vabadus ja kodanikkude julgeolek vääramatu kindlana püsib.

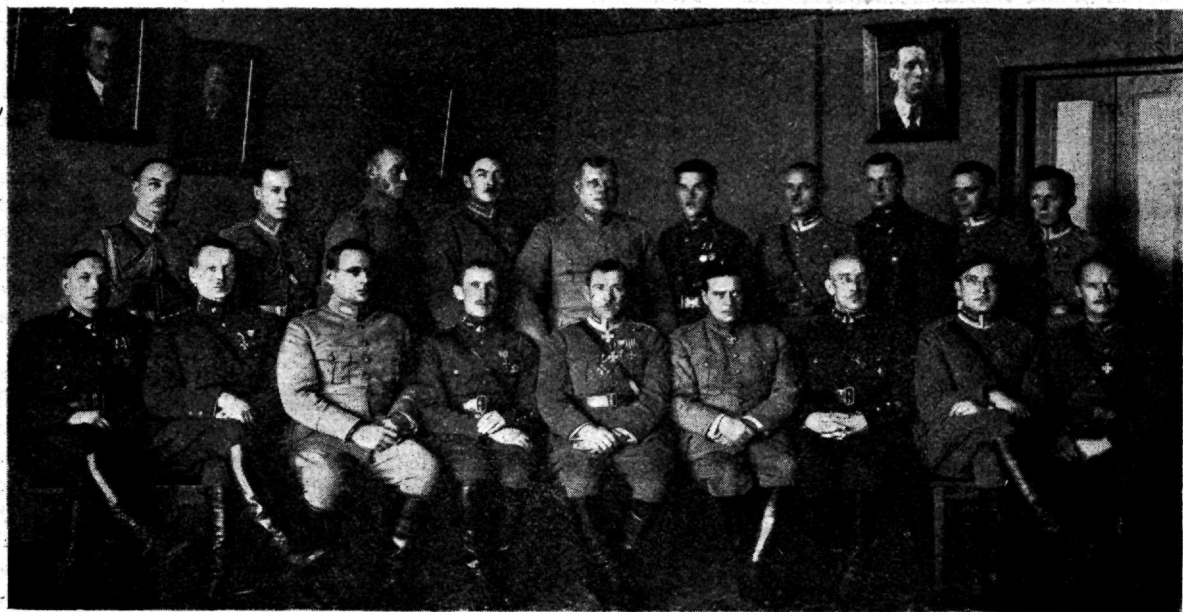
Tahame loota, et Tallinna maleva aastapäev muutub korduvaks Tallinna
rahvuslikuks suurpäevaks.

Kaitseliidu keskjuhatuse nimel kaitseliidu ülem kolonel **J. Roska**.
Tallinna maleva nimel Tallinna maleva pealik, kol.-leitnant **F. Pinka**.

Soome, Eesti, Läti kaitseliidu ülemad: kol. Malm-
berg, kol. Roska ja kol. Bolstein.

Riia, Tallinna, Helsingi kaitseliidu pealikud: h-ra
Simonovitz, kol.-lt Pinka ja jääger-majoor Kekoni.

Soome ja Läti külalised kaitseliidu staabis kaitseliidu lippude õnnistamise puhul 15. nov. 1925. a.
Istuvad (vasakult paremale): Riia kaitsel. rüg. maj. üll. Otlan, K. L. st. üll. kol.-lt Vende, Helsingi k. l. peal.
jääg.-maj. Kekoni, Läti k. l. ülem kol. Bolstein, K. L. ülem kol. Roska, Soome k. l. ülem kol. Malmberg,
Riia k. l. rüg. ülem Simonovitz, Tallinna mal. peal. kol.-lt Pinka, Kalevi malevk. peal. kpt. Tõnson.
Seisavad (vasakult paremale): Tallinna mal. VI mlvk. peal. abi Zimmermann, T. m. IV mlvk. peal.
abi kapt. Laurson, Soome jääg.-kpt. Toivonen, K.-l. st. õppeos. peal. kpt. Last, Helsingi kütt. komp. peal.
lt. Forsgrén, Läti 16. k. l. rüg. Miitavi patalj. peal. kpt. Upeniek, Harjumaa malevk. peal. ltn. Suursööt,
Läti k. l. Valga polgu komp. peal. ltn. Hasman, K.-l. st. prop. os. peal. Neggo, Tall. maleva instrukt.
n.-lt. Ingeman.

siin oli laskmine garaashi juures meeskonda hoiatanud. Paar kuulipildujat asetati hoovi ja nende abil löödi kallaletungijad kohe tagasi.

Samal ajal sünnib ka kallaletung Mäe kasarmutele, kuhu suuremalt jaolt on koondatud sidepataljoni osad. Kuid tänu sidepataljoni õppekompanii veltv. Shaurupi energilisele tegevusele korraldatakse siin peagi tõsine vastupanu. Mehed asetatakse akendele, suletakse ukсед. Selgub, et padruneid on vähe. Kuid van.-allohv. Turi algatusel lõhutakse sõjariistadelaos ukse maha ja varustatakse end laskemoonaga.

Vahepeal on mässajad maja sisse piiranud, 5—6 mässajat püüavad majja sisse tungida, kuid tõrjutakse tagasi. Shaurup avab tagumise ukse kaudu tule. Kasarmu hoovi sõitnud tanki tegevuse likvideerib veltveebel Kaptein. Mässajad on segadusse löödud ja hakkavad taganema. Nüüd avatakse ukсед. Esimestena sööstvad välja noor.-allohv. Ehrenpreis ja Sternfeldt ja arreteerivad kaks mässajat. Kuna üks neist teda saatvalt sõdurilt püssi käest ära tahab kiskuda, lastakse ta kohapeal maha.

Kommunistide tegevus Mäe kasarmute juures on likvideeritud. Meie noored kaitsjad oma sama noorte juhtidega on vapralt ja mehiselt kõige ootamatuse peale vaatamata oma kohuseid täites jäänud seisukorra peremeesteks.

Maalennu divisjoni valdamine.

Ka. lennுவေး sõduritega oli kommunistidel korda läinud tihedamat kontakti luua. Sinna oli nende poolt asutatud mõnest mehest koosnev „rakuke“, kes alalist sidet kohalike põrandaluste tegelastega pidas. Seetõttu kujunes maalennu divisjoni „ülevõtmine“ kommunistidele võrdlemisi kergeks.

Lennuväele kallaletungiv salk hakkas juba 30. nov. õhtul ühe ja kahe mehe kaupa ühte Narva maanteel asuvasse majja kokku koguma. Salka juhtis leitnandina riietatud Roobach, kuna ninameheks oli lennுவေး rügemendi avio-motorist Kaat. Öösel jagati meestele relvi ja puhati pisut. Alles hommikul anti salgale ta eesmärk ja ülesanne teada. Kella 5 paiku liiguti piki Narva maanteed II. politsei jaoskonda ja rüüstati see, politseinikke laiali ajades, ära. Siit tungiti edasi Lasnamäe poole. Russalka juures kohati kaht piirivalvuri, kelledest üks vastuhakkamisel maha lasti, kuna teine minema pääsis. Kella 6 paiku jõuti lennுவေး kuuride juure ja tungiti Kaati eestvedamisel sõdurite magamisruumi. Ootamatust kallaletungist ehmunud mehed võetakse vahi alla, relvad korjatakse ära. Ka korrapidaja ohvitser vangistatakse. Sõduritele peetakse „miiting“ ja teatatakse, et linnas on nõukogude võim valitsemise enda kätte võtnud. Valitakse kolmest sõdurist koosnev komitee ja käsutatakse mehed ahelikku.

Vahepeal olid lennுவေး rügemendi staabis ettevalmistused aerodroomi tagasivõtmiseks täies

hoos. Umbes kell 9 algab Lasnamäe alt kolmes salgas pealetung aerodroomile. Üldist tegevust juhivad major Haas ja major Fisher. Pealetungijatega ühinevad ka meie ratsarühmad ja viimaks ruttab neile appi veel meie soomusauto. Nähes meie vägede lähenemist, võtavad meie Lasnamäe aerodroomil kommunistide keskel viibivad sõdurid jälle südame rinda ja hakkavad neile vastu, sealjuures üht kommunistidest maha lastes. See viib teised segadusse. Nähes, et enam pääsmist pole, istuvad mässajate ninamehed lennukitesse ja sunnivad meie lendureid neid idapoolse sõidutama. Teatavasti laskus üks neist lenduri kavaluse tõttu siiski siinpool Vene piiri alla, kuna teine üle piiri pääsis.

Aerodroomi valdamine oli 1. detsembril 1924. a. ainukeseks tumedaks täpiks meie pinnal, kuna tunnistama peab, et ka siin kahtlemata kohe mässulistest jagu oleks pidanud saama, nagu see sündis igalpool mujal, kus ju kallaletungimine sündis sama ootamatult kui siin. Kuid olgu see meile hoiatuseks tulevikus. Ärge kunagi unustagem kaasvendade südamesse istutamast mehist ja isamaalikku meelt.

Toompea valdamine ja kol. Raudvere, leitn. Ambos ja kol. Parts.

Toompea valdamisel tegutses umbes 15-meheline hästi relvastatud ja granaatidega varustatud kommunistiderühm endise rkl. Rea juhtimisel.

Kuna Toompea asutuste juures seisvatele vahipostidele ei oldud korraldust tehtud mõõdaminejaid peatada, võisid kommunistid neile rahuliselt läheneda ja neile äkki peale karates relvad käest ära kiskuda. Tungiti Toompea kaurauli vahiruumi. Vahtkonna püssid seisisid õnnetuseks otse sissekäigu juures, mistõttu mässajail korda läks neid kohe vallata. Siiski püüdsid sõdurid nende juure pääseda, kuid üks neist lasti kohapeal maha, kuna teist raskelt haavati. Ka riigivanema juure tungiti samal kombel sisse, kuigi siin suurem õnnetus siseruumide lukutamise abil suudeti ära hoida.

Toompea asutuste tagasivõtmiseks organiseeriti jalamaid tugevad salgad. Esimesena ilmus kohale soomusauto kolonel Raudvere juhtimisel, sellele järgis kohe laskurrühm, kes leitn. Ambose juhatusel ahelikus peale tungis. Kohale ruttasid ka kol. Parts oma ohvitseridest ja sõduritest moodustatud segarühma ja vähe hiljem kindral Pöder oma salgaga ning peagi oli siin kommunistide vastupanu lõpuliselt likvideeritud.

Postkontori valdamine ja kindral Pöder.

Postkontori vallutas kella 5 paiku umbes 10-meheline mässajatesalk. See ei sünnitanud neile mingit raskust, kuna postkontoris viibis ainult mõni üksik relvata ametnik. Ametnikud lukutati

vigadebüroo ruumi, telefoni ja telegraafi keskjaamad võeti enda alla ja trepile seati kaks vahiposti, kes sissetulejaid ametnikke ja politseinikke hakkasid arreteerima.

Postkontori valdamisest teada saades ilmus kindral Pöder viiemehelise salgaga kohale ja hakkas vastasmaja teiselt korralt mässajaid tulistama. Samal ajal jõuab kohale ka allohvitseride õppepataljoni laskurühm ja soomusauto kol. Raudvere juhatusel. Autos viibijad ohvitserid püüavad maija pääseda, kuid see ei õnnestu esialgul. Teistkordsel pealetungil, millest nüüd ka kindr. Pöder osa võtab, sunnitakse aga mässajaid vastupanu lõpetama, kusjuures kaks kommunisti surma saavad.

Balti jaama valdamine ja kol.-leit. Rossländer, major Ainson ja noor.-leitn. Järv.

Ka jaama ülevõtmine ei teinud mässajatele raskusi, kuna siin puudus igasugu sõjaväeline valve. Vallates jaama, arreteeritakse kõik, kes jaama ilmutavad ja seatakse vahipostid välja. Kohale rutanud teedeminister K. Kark lastakse jaama ees selja tagant maha.

Esimese katse jaama tagasi võtta teeb ratsapolitsei, kuid see ei õnnestu. Nüüd asuvad jaama tagasivõtmisele kaks allohvitseride õppepataljoni rühma noor.-leitn. Järve juhatusel. Üldoperatsiooni juhib kol.-lt. Rossländer major Ainsoni kaasabil. Kino „Rekordi“ juure jõudes paiskuvad mehed ahelikku, tehakse ettevalmistusi tule avamiseks. Kuid jaamaesiselt hüütakse: „Ärge laske, omad!“ Kol.-lt. Rossländer ruttab lähemale, et vaadata, kas hüüe vastab tõele, kuid samal hetkel avatakse tema peale tuli ja haavatakse teda raskesti jalast, nõnda et ta uulitsale maha langeb. Nüüd avatakse meie poolt äge tuli, millele sealpoolt sama ägedalt vastatakse. Pärast kol.-lt. Rossländeri haavamist võtab major Ainson üldjuhtimise oma kätte. Ta lõpetab tuleandmise ja viib mehed tormijooksule. Kommunistid põgenevad üle raudtee Kopli sihis. Tuleb

tänutundmusega märkida kiiret jaama vabastamist, kuna sellega päästeti surma suust umbes kümme ohvitseri, kes Tondile kursustele sõitmise eesmärgiga jaama ilmusid ja ükshaaval kommunistide poolt vangistati. Seda oli mässajail kerge läbi viia, sest ohvitseridel-kursantidel puudusid igasugused relvad. Parajasti hakati neid mahalaskmiseks seina ääre asetama, kui kol.-lt. Rossländeri juhatusel meie väeosa pealetungimine algas ja major Ainsoni tormijooksuga kiiresti lõpule viidi.

Kallaletungimisest sõjaväe ühendatud õppeasutustele Tondil ja kadett Pesuri vägitegudest ei hakka me siin pikemalt pajatama, sest selle kohta leiavad lugejad teisel kirjelduse kadett Arenbergi sulest.

Kõike kokku võttes peab tunnistama, et meie verivaenlaste-terroristide mässukatse 1. detsembril 1924. a. oli tööpoolest meeletu ettevõtte ja varises mõne üksiku mehe meelekindluse ees kokku, kuid ta oli meile ka tõsiseks hoiatuseks alati valvel olla, et sarnaseid juhtumisi enam ei korduks ja meilt ei nõuaks uusi vereohvreid. Sest peame avameelselt tunnistama: 1. detsembril mässukatse tuli meile kõigile ootamata.

Sellest on meie kodanikud ka täiel määral aru saanud, meie paremad pojad on töötuse andnud, et nad alati valvel tahavad olla, et nad tarbekorral rõõmsal meelel ja läikivail silmil oma südamevere tahavad ohverdada isamaale, selle rippumatusele ja vabadusele. Nad on kokku astunud võimsaks ühinguks — kaitseliiduks.

Seepärast olgem nukrad ja leinakem 1. detsembril 1924. a. langenud vendi ja õdesid, kuid olgem ka südamest rõõmsad, et see päev meid on lasknud näha nii palju kangelasmeelsust ja vaprust, alates reamees Kengist ja lõpetades kindral Pöderiga, et see päev meie silmi on avanud, meie südant on karastanud ja meid, riiklikult mõtlejaid kodanikke, on lasknud leida ühist keelt ja meelt kaitseliidu aadete suhtes, on saanud meie kaitseliidu uuestisünnipäevaks.

Kas oleme täitnud oma kodaniku kohust ?

Igäühel meist on riigikodanikuna teatud kohustused täita, olgu see maksude maksmise, rahvaväeteenistuse või mõne teise sellesarnase tegevuse näol.

Need on nõnda-nimetatud avalikõiguslikud kohustused, mis seaduslikus korras peale pannakse ja millede täitmine igale ühevõrdselt sunduslik on, selle peale vaatamata, kas see kellelegi meist meeldib või mitte.

Nimetatud kohuste täitmise järele valvavad vastavad ametiasutused ja nende kohuste kõige punktipealsem täitmine

ei ole veel küllaldane selleks, et öelda — ma olen oma kodanikukohustused kõik täpselt täitnud.

Ei! Vaid on veel terve rida teisi ja palju tähtsamaid kohustusi, mida küll seadus otsekohelel meile ette ei kirjuta, kuid mida meilt nõuab armastus isamaa ja rahva, oma kodu ja oma perekonna vastu, mida virgutab meis igäühe isiklik vaba kodaniku enesetunne. Üks sarnane väga tähtis kohustus on eriti just kaitseliitlase kohustus.

Oleks asjata veel kord meele tuletada

ma hakata neid erilisi põhjusi, mis meie kaitseliidu korraldamisele aasta eest nii suure tõuke andsid.

Liig värsked on mälestused sellest lämmatavast hädaohust, mis end laiutada katsus meie rahva peale, tahtes riisuda meilt isamaa ja vabaduse, kodu ja omaksed ja kõik, mis meie südamele ning hingele kuidagi armsaks oli saanud. See inimeste ja kultuuri hävituslaine ei ole meie rahvale võõras ega tundmata ja selle ikke alt oleme sunnitud olnud läbi käima kõige hirksamates piinades.

Kuid hingeliselt ei ole meie rahval sellega midagi ühist.

Sellega on seletatav see vaimustus ja hoog, millega kogusid kaitseliidu lipu alla inimesed igast kihist ja igas vanaduses, alates lihtsa töölisega ja lõpetades õpetlase ja haritlasega.

Nad tulid kokku, ilma et oleks tarvis olnud neid kutsuda, sest nad tundsid, et siin kõigil ühine siht ja eesmärk on — kaitsta oma kodu ja iseennast.

See siduv kitt on jäänud püsima tänase päevani ja ei ole neid, kes oleksid muutunud leigeks asja vastu, arvates, et pole enam tarvidust ega hädaohtu.

Järiest suuremaks on paisunud osavõtjate arv ja järjest paremini on koondatud ja korraldatud nende read.

Kaitseliit on meie eneste vaba sünnitus, ilma ühegi surveta või käsuta.

See ongi, mis teda tugevaks teeb, kuid see on ka, mis kohustab, esimeses jones just iseene kallal töötamiseks.

Kui oleme nii kaugele jõudnud, et meie raskeks ei pea ja ära ei tüdine neid kohustusi oma rahva ja kaaskodanikkude vastu täitmast, milleks meid otseteed võimud ei sunni, vaid meie ise kui kodanikud neid kohustusi teadlikult ja vabatahtlikult kanname, siis võime kindlad olla, et ka arvuliselt väike kogu suuri tegusid korda võib saata.

Sellepärast peame püüdma seda äratundmist võimalikult arendada, ja laiasid hulkasid selle äratundmiseni kasvatada.

See oleks suur samm edasi kaitseliidu tugevuse kui meie rahvusliku arenemise mõttes.

Ja sinna poole tuleb meil kogu jõuga püüda.

Vaadates tagasi aasta jooksul tehtud töö peale, võib ka Tartu malev kindla iseteadvusega tunnistada, et tema osa meie kaitseliidu korraldamise ja arendamise loos mitte kõige väiksem ei ole.

Seda kinnitab juba see elav ja asjalik osavõtmine kaitseliidu tööst, mille tunnustajad meie kõik nii tihti olemine olnud. ja see soe ja vastuvõtlik poolehoid, mille osaliseks kaitsemalev seltskonnas saanud.

Samas sihis ja vaimus edasi! — see olgu ka aastapäeva lipukiri!

H. Sumberg.

Lühike pilk Tartu maleva arenemiskäiku.

„Olgu ka igale tõsisele eestlasele omane see kõrge siht, mida on üles seadnud vabariigi kaitsemalev — rahva kaitse valmisoleku korraldamine.“

(Ühest vanemast käsukirjast Tartu malevale.)

Maleva sündimise päevad kuuluvad sellesse ajajärku, kus ilmasõja tagajärjel kokkuvarisenud suurest Vene riigist puhus üle meie kodumaa karedaid ja hävitavaid tuuli.

Meie maa minevik ei ole kunagi näinud palju päikesepaistet, kuid viimased sündmused idas tõotasid hävitada täielikult kõike, mida meie rahvas peab armsaks ja kalliks. Selle lagunemise ja lõhkumise idule astus Eesti mees ja naine vastu täie südiduse ja meelekindlusega.

Et meil esialgu polnud võimalust oma väeosasid kindlal kujul luua, tulid kodanikud otsusele, asutada vabatahtlikku omakaitset, mille üles-

andeks oleks välja astuda kordadel, kus välised ja sisemised vaenlased ühinenud jõul tahaksid tallata Eesti rahvuslikku omapärasust jalgade alla.

1918. a. novembrikuul algas sarnane omakaitse oma tegevust kodulinna. Paljude patriootiliste kodanikkude keskel tegutsesid noorusele omase südidusega keskkoolide õpilased, eesotsas Treffneri gümnaasiumi vanemate klasside kasvandikkudega. Sõjaväelisi õppusi korraldasid endises Vene väes teeninud ohvitserid, kellede hulgast paljud oma nimed on pärastpoole vabadussõjas Eesti riigi ajalosse kangelastena sisse kirjutatud.

Alles hiljuti, 11. novembril, paigutas malev kodumaa lilli oma suurema pealiku, Julius Kuperjanovi, kalmukünkale.

Igavene mälestus langenud malevlastele, kustumatu tänu elavatele!

Raske okupatsiooniaeg surus maha avaliku tegevuse kaitseliidu ridades, kuid mehed ei mur-

dunud, ja peale sakslaste lahkumist algas uus liikumine, et panna piiri idast sisse voolavale hävituslainele.

Tartu maleva ridades on seisnud pärastised vabadussõja tuntumad tegelased, nagu kolonel K. Parts, K. Einbund, kolonel H. Kurvits, kapten O. Eller ja palju teisi, kelle peale maleva uhkuse ja lugupidamistundega võib näidata. Paljud seltskonnategelased, kes ei suutnud ridades tegutseda, aitasid kaasa, et kaitseliidu salgad edukalt võisid meie vast formeeritud väeosade kõrval kui nooremad vennad võidelda vaba Eesti loomise eest.

Saja-aastaste paleuste kättevõitmise tõi meie rahvale vabadussõda.

Asusime elama iseseisvana teiste rahvaste peres, asusime ehitama üles oma kodu. Avanes võimalus areneda välja võõra juhtimise alt vabanenud majandusele, teadusele ja kunstile.

Lootuseta pikalt kestnud tumedate pilviste päevade järele võis meie maa kord näha päikese-paistet ja viia edasi rõõmulauluga oma ränka ülesehitustööd. Vabanesisid noored ja vanad sõjategevusest, et rahupäevil jõudu rakendada igäiks oma kutse alal. Vaikis ja soikus aastate kestel ka kaitseliidu ülemaaline tegevus.

Arvasime, et pole vajadust enam nii pea kätt uuesti relva külge panna. Teisiti arenesid aga sündmused meie riigi elus. Kasutades põhiseadusega kindlustatud võimalusi, asusid rahva vaenlased õnnestamistöele, ja murega vaatasid paljud kodanikkudest tulevikku, nähes kui agarasti toimetavad võõra rahaga äraostetud kõige alatumad isamaa äraandjad.

Tartu tegelaste keskel tõusis mõte elustada uuesti kaitseliidu asja, kutsudes kokku vabariigile kindlaid poegi, et mitte viimasel tunnil näha meie linna ja maad korralageduse ja viletsuse talermaana.

Lühikeste nõupidamiste järele, nendest esimene 9. oktoobril 1924. a., otsustati asutada vähemaarvulisi salku, kes rahutuste puhul abiks oleksid meie valitsuse ja riigikorra kaitseks. Hiljem kinnitas sõjaminister ajutise põhikirja, millega sai võimalikuks jätkata avalikult organiseerimistöid. Nendest salkadest on kujunenud praegune Vabadusristi Vendade malevkond. Iseäralise lugupidamisega tuleb siin mälestada kohaliku sõjaväe juhi kindral E. Pöderi, omavalitsuste tegelaste, praeguse Vabadusristi Vendade malevkonna pealiku E. Saare, kolonel P. Kanni ja üksikute ülikooli õppejõudude osavõttu organiseerimistööst.

Selles seisab Tartu praeguse maleva sündimise iseäraldus, et siin juba enne detsembri-mässu kindlad rakukesed, vastavalt relvastatud, olid olemas ja sündmused meid une pealt poleks tabanud.

Peale õnneks nurjaläinud, verise võimuharamise katse oli selge, et maleva organiseerimist kõige suurema pingutusega peab jätkama.

See nurjatu katse päästis paisu meie rahulise iseloomu teekäigult. Maleva read kasvasid.

Kapten V. Sarsen,
Tartu maleva pealik.

Noored ja vanad, läikivate silmadega õpilased ja hallpead, tulid, et võtta relva rahu kaitseks ja õppida temaga ümber käima. Toodi kokku suure armastusega tarvilised rahasummad, annetati üksikuile malevlastele tarvilisi asju ja riideid. Seltskond toetas suurmeelselt malevat, et aga edukalt võiks astuda vastu ähvardavale hädaohule.

1925. a. alguks oli juba kujunenud rohkearvuline organisatsioon, eesotsas vabadussõja lahinguväljadel karastatud kolonel J. Untiga.

Ühise koostööga pealike, omavalitsusasutuste, seltskonna ja rahailma esitajate vahel kõrvaldati paljud raskused, mis paratamata käivad kaasas organiseerimispäevadega. Suurt abi maleva arenemiskäigus on annud Tartus asuvad väeosad, kes diviisiülema korraldusel on saatnud õppusteks omi ohvitseri, andes kasutada tehnilisi õppeabinõusid ja ruume.

Ajutiselt on maleva õpperuumidega rahuldatud, kuid on tarvidus ja püüd sinna poole, et muretsetaks ühine kodu, kus asuks maleva staap, õpperuumid ja harjutustesaal.

Malevas on jõudumööda püütud kasutada Soome eeskujul, mille kohta ülevaatliku pildi töid kaasa Soome sõidust osavõtjad, 18.—21. aprillini, maleva pealik kapten V. Sarsen ja tema abi ins. H. Orav.

Viimase kaastegevusel ja õhutusel algas naisliikumine, eesmärgiga abiks olla malevale majanduslikkude küsimuste lahendamisel ja sanitaarabi andmisel. Suvest saadik on moodustatud

ja tegutsevad kolm naisrühma, nendest üks nais-
üliõpilaste oma.

Naisrühmad on juba paljugi teinud maleva
heaks, korraldades piduõhtuid, millest sissetulek
on kasutatud mundrite soetamiseks malevlastele,
ka on abiks oldud suvistel laskeharjutustel mees-
konna toitlustamise ja sanitaar-abiandmise
aladel. Ei ole tahtnud malevast eemale jääda ka
meie vabadussõja veteraanid. Nad on maleva juu-

III Üliõpilasseltside malevk. — pealik T. Kane-
mägi; IV Korporatsioonide malevkond — pealik
J. Kase.

Õppeaasta kestel on malevkonnad läbi tei-
nud tarvilised laskeharjutused, rivi- ja taktili-
sed õppused ja üldise maleva öise õppuse.

Pealikute edasiarenemiseks on korraldatud
eriõppused maleva ja sõjaväe instruktori juhatu-
sel. Õppuste eesmärgiks on võimalust mööda väl-

Tartu maleva lipu valmistamine Tartu Naisseltsi töökojas. Pildil prl. Johanson ja pr. E. Saral.

res liitunud kompaniisse, oma kaasvõitleja Albert
Kurrikoffi otsekoheselt juhatusel.

Rõõmustavaks sündmuseks malevale oli 23.
mail s. a. riigivanema ja tema külalise Soome
presidendi külaskäik Tartu.

Malev võttis osa selle päeva pidulikust pü-
hitsemisest paraadil, rongikäigul, spaleerides, mis
korraldati kõrgete külaliste auks.

Selle päeva mälestused jäävad malevlastele
ühendavaks lüliks ja tõukeks kujuneda välja sama
kindlaks isamaa kaitsevalliks nagu seda on Soo-
me kaitseliit.

Kuni 20. juunini oli malevas 6 malevkonda,
missugused pärast kokku tõmmati neljaks: I Va-
badusristi Vendade malevkond — pealik E. Saar;
II Kõondatud linna malevkond — pealik J. Kriisa;

ja arendada tugevat pealikute kaadrit, kes oma
meeskonnale eeskujuks oleks oma sõjaasjandus-
likult oskuselt.

Heites pilku aastase tegevuse peale, ei saa
tunnistamata jätta, et on olnud ka sisemisi ras-
kusi ja vähemaid arusaamatusi ühise töö juures.

Ei pruugi neid maleval häbeneda, kuna nad
on toonud enesega ikkagi uut jõudu, uut ühine-
mist korraldustöös, jättes ära malevast neid vähe-
seid, kes veel pole suutnud aru saada, et meie
julgeolek, meie tulevik on meie eneste kätes.

Maleva lipu peal seisab meie vana kodulinna
embleem, seal seisab ka rahumärk, mida meie
kaitsta tahame lõpuni, ja vähe kõrgemal nendest
Tartu maleva lipukiri „K a i t s e K o d u !“

Üliõpilaskonna osa Tartu malevas.

Kui 1. dets. ennelõunal 1924. a., ülikooli 5. aastapäeval, Tallinna mässukatsest teated Tartu hakkasid jõudma, oli üliõpilastele, eestkätt organiseeritud üliõpilastele, kohe selge, mis teha: asuti kõige kiiremas korras enesekaitse organiseerimisele. Haardi hoogsalt asjast kinni. Üliõpilasorganisatsioonides sel puhul ärapeetud koosolekud, mis tunni-poolteise jooksul kokku kutsuti, leidsid väga rohket osavõttu. Üksmeelselt ning kiiresti valmises

Organiseerimiskäik viis kahe üliõpilastemalevkonna loomiseni: üliõpilasseltside malevkonna ja Eesti korporatsioonide malevkonna (3. ja 4.).

Üliõpilasseltside malevkonna 3 kompaniid koosnevad 2. E. Ü. S.-i liigetest, kuna 3. kompanii vähemad üliõpilasseltsid kujundavad. E. Ü. S.-i liigetele on kaitsemalevasse astumine sunnuslik.

Õppurkompanii 14. XI. 25.

siin otsus: kaitseliitu astumine on kõigile kaasvõitlejaile sunnuslik, välja arvatud need, kelle tervislik olukord seda ei luba.

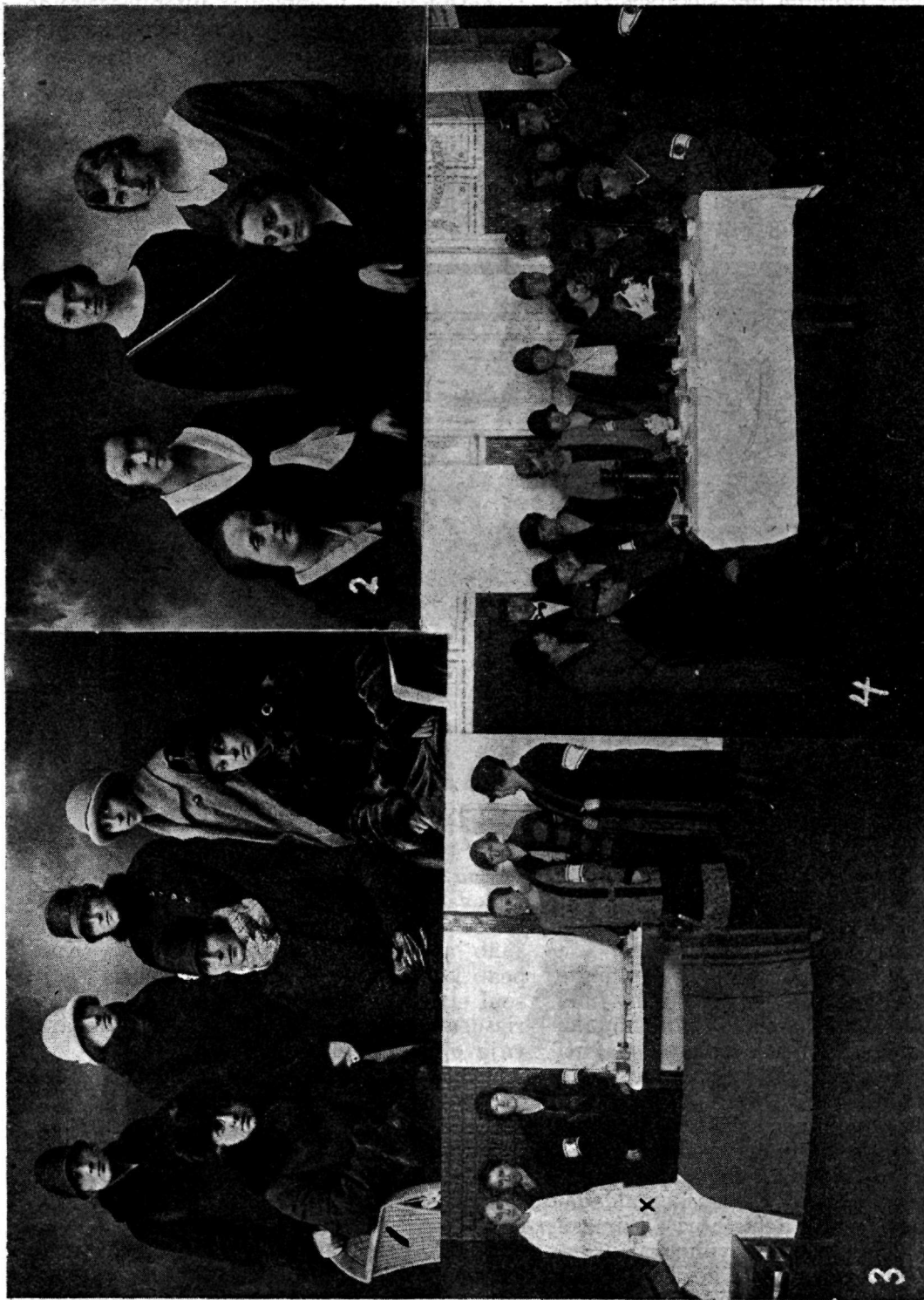
Niisugused otsused tehti pea kõigis üliõpilasorganisatsioonides. Nii võis juba 1. dets. pealelõunal kõnelda kaitseliiduks organiseerunud üliõpilaskonnast. Jagati püsse ja padruneid. Õhtuks võeti oma valve alla jaamahoone, postkontor, Emajõe sillad, linnavalitsus, elektrijaam jne. Tänavatele pandi liikuma 4—5-mehelised patrullid, sest ei võidud kindel olla, et mässukatset ei katsuta ka Tartus korraldada.

Valvet peeti veel detsembri esimese kahe nädala jooksul, kuna vahepeal organiseerimine täies hoos edasi kestis. Organiseerimistöö ja juhtide leidmine üliõpilaste seast oli seda kergem, et nende hulka kuulub palju endiseid, nii ilma- kui ka vabadussõja-aegseid ohvitseri.

On välja töötatud ka karistusmäärad malevateenistuses eksimise kordadeks, kuna sel, kes malevasse astuda ei taha, üle jääb ainult seltsist välja astuda. Kuid peab kohe juure lisama, et sarnaseid asju seni ette pole tulnud. Samuti pole ka karistusabinõusid seni kuigi suurel määral vaja olnud tarvitusele võtta.

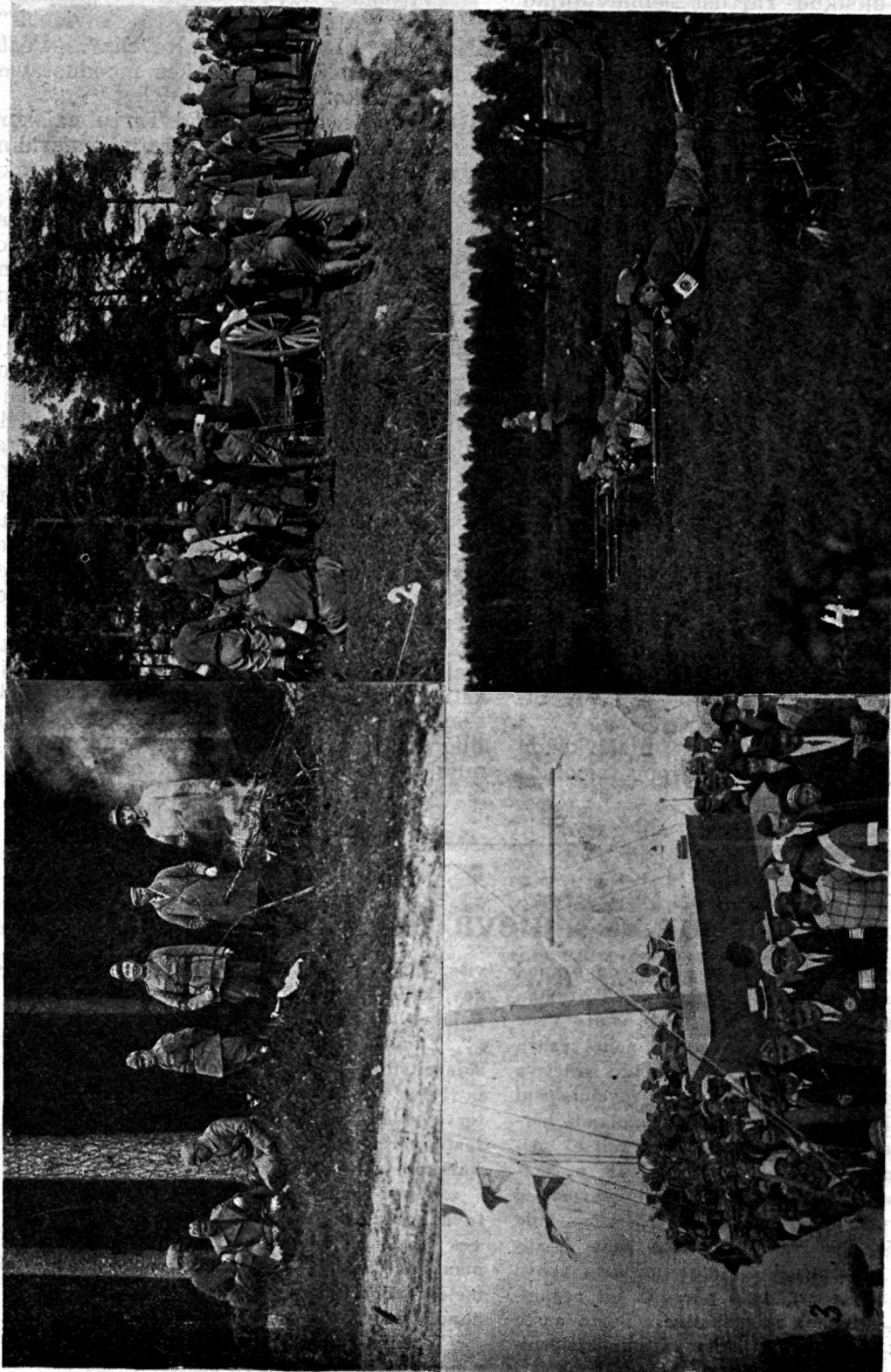
Üliõpilasseltside malevkonna pealikuks on kauase sõjamehe vilumusega ltn. Th. Kanemägi, tema abiks üliõpil. P. Pohla. Peale selle kuulub juhatusse veel kolm malevkonna poolt valitud liiget.

Eesti korporatsioonide malevkonnad (4. malevk.) seisab koos 5 kompaniist, neist üks kompanii keskkoolide vanemate klasside õpilastest. Organiseerimine algas pärast 1. detsembri sündmusi palavikulise kiiruga. Ei leidunud Eesti korporatsioonides ainustki üliõpilast, kes oleks keeldunud võtmast osa kaitseliidust.

Tartu naiskaitseliitlased.

1) Tartu maleva II malevkonna naisrühma juhatuse, (juhataja pr. L. Lill). 2) Tartu maleva naisliidpilaste ühingu juhatuse, (juhataja pr. A. Krahe, korp „India“). 3) Vabadusriisti Vendade malevkonna naisrühma sanitaarosakonna esimese abi punkt Tartu maleva häire puhul, 24. novembril 1925. a (õõsel), Punkt juhataja*) Dr. M. Jürisson-Kleitsman. 4) Toitluspunkt Tartu Vabadusriisti Vendade malevkonna juures; kehakinnitus ja kuum tee pärast näret 24. XI. 25 (õõsel). Punkt juhataja ja ühtlasi naisrühma juhataja V. R. V. malevkonna juures pr. E. Saral*).

1. Tartu ja Tartumaa malevate pealikud tule ääres. Vasakult paremale: Tartu maleva pealik kapt. Sarsen, Tartumaa maleva pealik kol.-lt. Unt, Tartu maleva pealiku abi Orav, juhat-liige Lomp, Tartumaa maleva pealiku abi Saar. — 2. Tartu Vabadusriigi Vendade malevkond harjutustel. Toitluspunkt. — 3. Tartu maleva II malevkonna väljasõit Peipsile. — 4. Tartu Vabadusriigi Vendade malevkond laskeharjutustel.

Hiljem on üksikud Tartust eemalviibijad kui ka tervislikult nõrgad kaasvõitlejad riviteenistusest eemale jäänud, kuid tarbekorral astuvad kõik välja.

Teatavasti moodustavad Tartu suuremad ja vanemad korporatsioonid („Vironia“, „Fr. Estica“, „Sakala“, „Ugala“ ja „Rotalia“) Eesti korporatsioonide liidu (E. K. L.). Need on ka kompaniide aluseks jäänud, kuna teised nooremad korporatsioonid, kes E. K. L.-u veel ei kuulu, tähendatud kompaniide juure on arvatud.

Korporatsioonide malevkonna väljaõpetamist kergendab märksa asjaolu, et seal õige suur protsent reserv-ohvitseri leidub, kes loomulikult asuvad pealike kohtadel.

Korporatsioone on alati peetud kindlaks elemendiks ja seda võib täie õigusega ütelda ka 4. malevkonna kohta. Juba korporatiivne kasvatus ja lähedane üksteise tundmine ei võimalda asuda tema ridades isikutel, kelle riigiustavuse ja patriotismi juures võiks kahelda.

Malevkonda juhivad algusest peale leitnant J. K a s e (korp! „Vironia“) ja tema abi Joh. V i i k (korp! „Ugala“). Peale selle on veel kolm juhatuseliiget ja nimelt ksv! Kõstner — „Fr. Estica“, ksv! Karro — „Sakala“ ja ksv! Kull — „Fr. Livienis“.

Eesti korporatsioonide malevkonda kuuluvad üldse järgmised korporatsioonid:

„Vironia“, „Fr. Estica“, „Sakala“, „Ugala“, „Rotalia“, „Fr. Livienis“, „Kungla“, „Rajala“ ja „Revelia“. Peale selle keskkooli õpilased, kes moodustavad n. n. õppurkompanii.

Ka on tegevust alanud Tartu naiskorporatsioonide poolt moodustatud naisrühm 4. malevkonna juures, kelle juhatajaks ksv! prl. Krahe — korp! „Indla“.

Mundrit ega kaitseliidu mütsi ei kanta, vaid esinetakse oma välismärkides, s. o. deklites. Osavõtt harjutustest on sundlik, samuti kõik teenistuskohustused. Eksijaid karistab vastav konvent oma kodukorras fikseeritud normide järele.

Mõlemad üliõpilasmalevkonnad moodustavad võrdlemisi hästi väljaõpetatud ja distsiplineeritud kaitseväge üksused, kelle löögivalmisolekuga tuleb alati arvestada.

Harjutusi peetakse korrapäraselt iga nädal kindlaksmääratud kellaaegadel instriktorite juhatusel. Kuigi üliõpilaskond liikuv element, nõnda et pühade- ja suvevaheajal malevkondade tegevus märksa takistatud on, ei ole see siiski üldise arenmiskäigu peale mingit takistavat mõju avaldanud. Võib julge olla, et üliõpilaste malevkonnad iga silmapilk valmis on välja astuma, kui seda peaks tarvis olema. Seda tõendas ka häire ööl vastu 24. nov., kus üliõpilaste malevkonnad mõnekümne minuti jooksul tegevusvalmis olid.

O. M. + J. V.

Tartumaa maleva arenemisest.

See juur ja mõte, millest alguse on saanud organisatsioon, mis praegu nimetub Tartumaa malevaks, on pärit aegust, kus peale suure Vene revolutsiooni meie rahva ärksamad pojad rahva ammuagekse unistuse täide viivad ja iseseisva Eesti riigi välja kuulutavad. Vene revolutsiooni lõpupäevist jäänud Eesti rahvusliste polkude kõrval tekib pealinnas kodanikkude omakaitse. Algab okupatsiooniaeg. Aprillikuu 1918. a. saadetakse Saksa O. K. 8. käsul laiali rahvuslised väeosad. Omakaitse püsib küll edasi — kuid sakslaste kõva järevalve all. Üle maa laiali läinud Eesti sõjamehed ei jäta aga oma rahva kaitsetarvet unustusse, vaid pööranda all organiseerub teine, illegaalne omakaitse. Sama aasta novembrikuu keskpaigal lahkuvad okupatsiooniväed meilt. Sisekaitse ülema kindral Põderi käsukirjaga nimetatakse omakaitse ümber kaitseliiduks ja määratakse tema üksustele ülemad. Tartu linna ja maakonna kaitseliidu esimeseks ametlikuks ülemaks nimetatakse al.-polk. Kur-

vits, maakonnas temale abiks ül.-lt. Kuperjanov, kelle staabiülemaks praegune maleva pealik kolonel-ltn. Unt.

Luuakse side endiste rahvusliste väeosade sõjaseltsiliste vahel. Kogutakse ustavaid mehi ja relvu. Kiire, palavikutaoline töö käib üle terve maakonna, sest juhid saavad aru, et sakslaste väljaminekuga meie noore riigi ja rahva katsumistel veel lõpp ei ole. Ja seda õieti!

Peipsi poolt pealetunginud röövbandid vallutavad maakonna, paratamatult langeb ülivõimu ees Tartu. Tartust taganenud kaitseliitlased, oma juhtidega eesotsas, kogunevad ja nii mitmelegi väesalgale pannakse alus — olles veendunud, et võitlus peab jätkuma.

Vabadussõja ajal ei ole kaitseliidu kui sarnase tegevus mälestuste poolest rikas, sest suurem osa juhte kui ka kaitseliitlasi koondub kaitseväge lippude alla. Peale pöörangut paremuse poole meie vabadussõjas, peale Tartu tagasivõtmist, püsib kaitseliit Tartu maakonnas kohaliku

Tartumaa maleva pealik kolonel-leitn.
J. Unt.

rahvaväe ülema juhatusel edasi. Tema tegevus piirdub peaausjalikult kohtadele jäänud vanemate kaitseliitlaste edasiorganiseerimises, kuid kannab kaunis passiivset ilmet, kuna kõikide huvid peaausjalikult sõjaga ja tähtsama kaitseorgaaniga — kaitsevägega — seotud on.

Pärast vabadussõda püsib kaitseliit küll edasi, kuid tema olemasolu on peaaegu ainult paberil peal. On küll ülemaaline jaotus läbi viidud, on välja jagatud relvad — kuid hoogsus tema siseelus on kadunud — avalikus esinemises ei ole teda peaaegu enam näha. Nii kestab see kuni läinud aasta novembrikuuni, kus kogu mehi, ära tundes, et midagi on tulemas, et õhk tundub tinaraskena, et meie kodu ja rahva rahu hädaohus on, kokku astub ja mõtteid vahetades kokku seab senise kaitseliidu reorganiseerimise ja uuele alusele seadmise eelnõu. Need olid II diviisi ülem kindral Pöder, Tartu maakonna rahvaväe ja kaitseliidu ülem major Kuuse, tolleaegne maakonnaavalitsuse esimees Peeter Riives ja praegune maakonnaavalitsuse esimees Ernst Saar. Otsustatakse, et vanale kaitseliidule senisel kujul tuleb kriips peale tõmmata ja luua täiesti uus organisatsioon, mis oleks kindel ja ustav rahva ja riigi kaitse alal. Otsustatakse tervest maakonnast 5. detsembriks valdade ja alevite esitajaid — igast kaks — Tartusse kokku kutsuda. 5. detsembril 1924 kogusidki esitajad, enam kui 60 täiesti ustavat kodanikku, Tar-

Tartumaa maleva pealiku abi ja Tartu linna maleva Vabadusristi Vendade malevkonna pealik Ernst Saar.

tusse kokku. Eelnimetatud kogu poolt ettepanud reorganiseerimise eelnõu ja ajutine põhikiri tunnistatakse otstarbekohaseks ja kiidetakse heaks. Luuakse uuel alusel seisva kaitseliidu ajutine juhatus, kuhu valitakse liigeteks hrad Peeter Riives, Ernst Saar, Artur Stolzen ja kandidaatideks Max Vellner ja Rudolf Riives. Volitatakse maalt kokku tulnud esitajaid kohtadel moodustama ajutised kaitseliidu juhatused ja eneste ümber koondama mõtteosalisi ja täiesti riigituid kodanikke. Operatiivjuhiks jääb esialgu edasi senine juht, Tartu maakonna rahvaväe ülem major I. Kuuse. Kogu maakonnas hakkab hoogne organiseerimistöö. Detsembrikuu viimastel päevil võtab maleva juhtimise oma kätte vabadussõja veteran — kuulsate partisaanide võidurikas juht kol.-lt. Jaan Unt. Kohapealsete tegelaste, omavalitsuse asutuste ja malevale alati vastu tulnud seltskonna lahkelt toetusel ja kaasabil edeneb töö imejõudsalt. Veebruarikuu lõpuks on suudetud juba üle kogu maakonna kindla sisemise jaotusega üksuse luua. Aprillikuu keskel korraldatakse maleva instruktor n.-lt. Adolf Treufeldti juhatusel lühikeseaajalised õppekursused kõikidele pealikele. Sel puhul peetakse ka esimene pealike koosolek ära. Tundub, et organiseerimistöö on õigetes roobastes ja edeneb järjekindlalt.

Esimest korda astub maleva avalikult üles vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril 1925. a.,

Tartumaa maleva malevkondade pealikud.

Võnnu malevkonna pealik
Aug. Ahmann.

Räpina malevkonna pealik
leitn. A. Kivdorff.

N leitn. A. Treufeldt, Tartumaa
maleva instruktor ja aj. Tartu-
Maarja malevk. pealik.

Jõgeva malevkonna pealik
res.-kapt. Karl Tiiman.

Voldi malevkonna pealik
res. al.-kpt. Birkenberg.

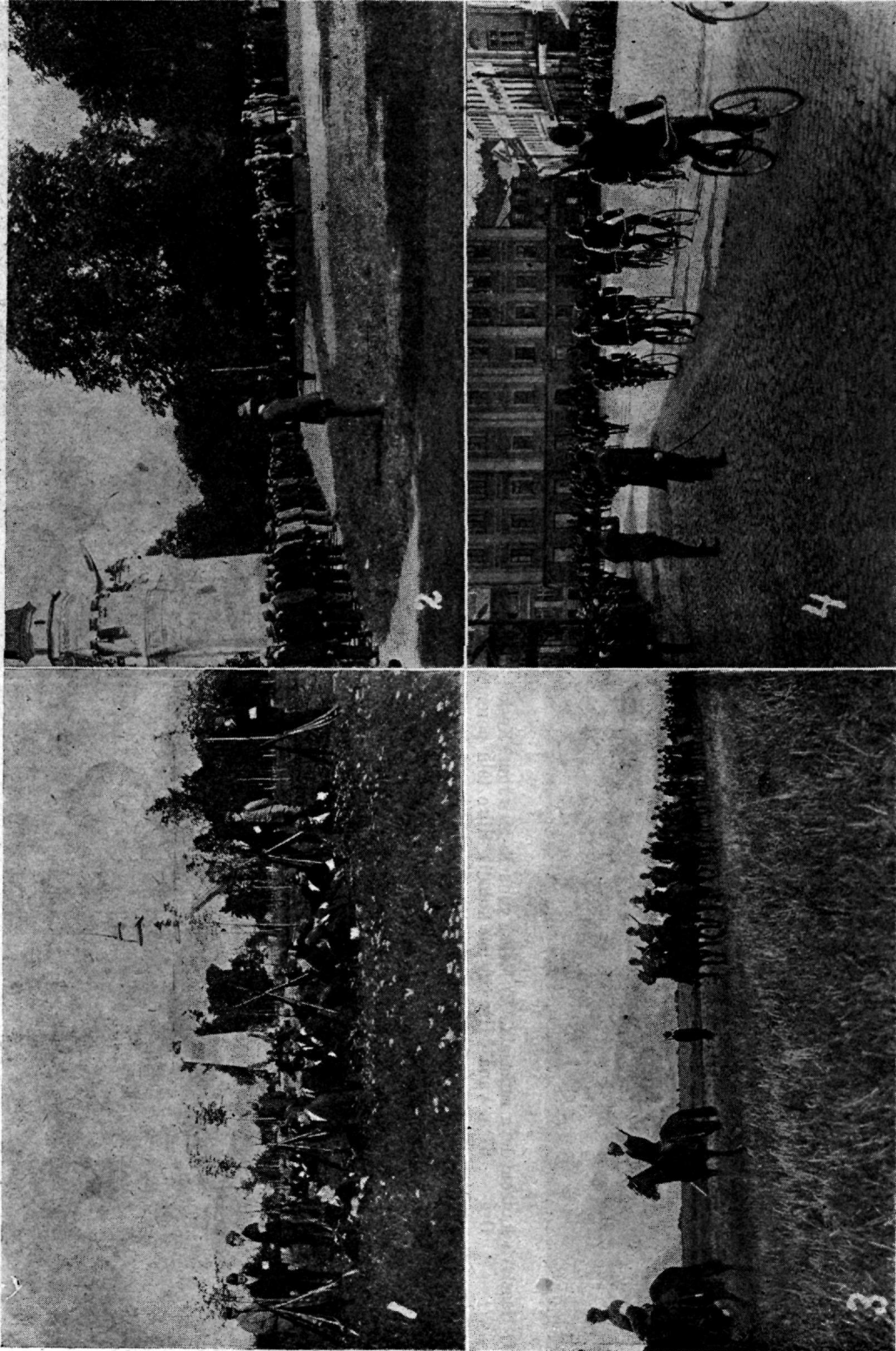

Kodavere-Alatskivi mal pealik
ohv. aset. A. Bringfeldt.

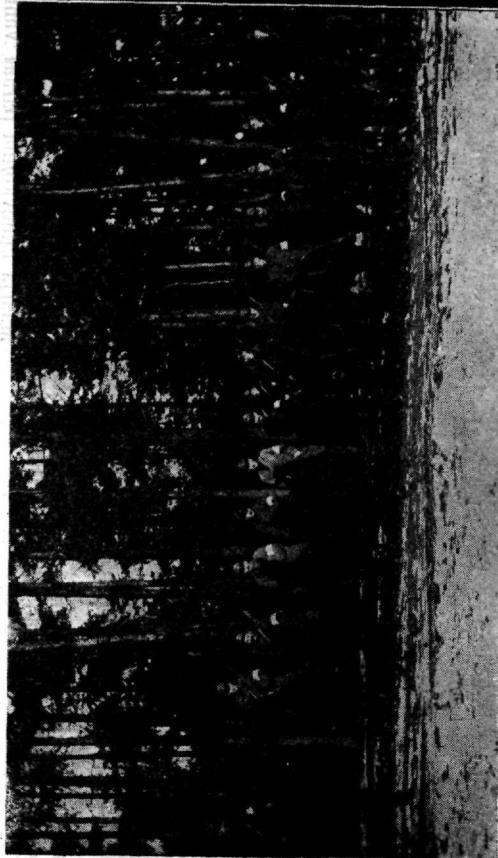
Kambja malevk. pealik Tartu-
maa K. M. juhatuse liige
leitn. Rud Riives.

Tartumaa malev.

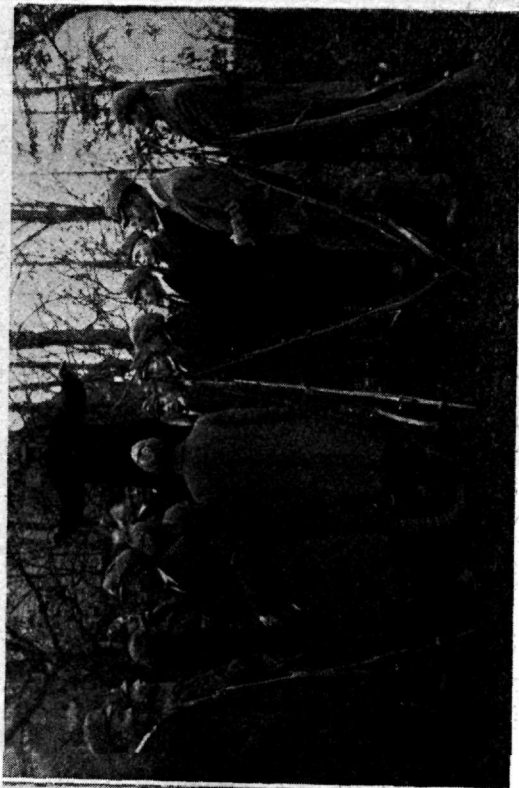
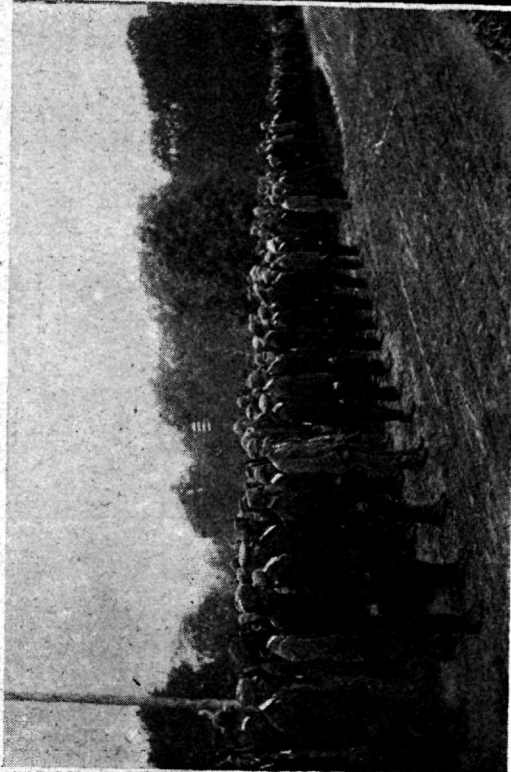

1) Kavilõa valla kaitsemalev harjutuste vahepeal. — Puhkus Puhja laenuend kangelaste mälestu-samita juures. 2) Kodave-Alaskivi malevkonna vannutamispäeva paraad 19. juulil 1925. Maleva pealik k.o.l-l. Unt peab kõnet. 3) Jõgeva malevkonna ratsamehed. 4) Tartumaa maleva Tartu-Maarja malevkonna paraad vannutamispäeval.

Tartumaa malev.

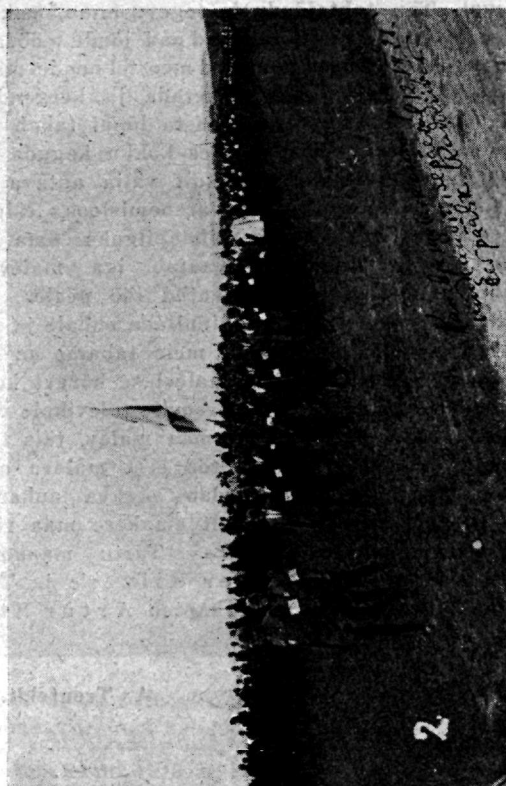

1) Haaslava kaitsemaleva ratsasalk. 2) Meeri valla K.-M. rühm. Keskel (× märgitud) esimene maleva kohalik organiseerija ja algataja Peeter Org — 67 a. vana. Hra Org on kohalik Hiire talu peremees, kuuajagne seltskonnategelane ja eestvõija mitmes seltsis

3) Rääpina malevkond vandetöotuse andmise päeva paraadil 2. VIII. 25. 4) Kaarepere valla kaitsemalevlastes laulu õppimas 8. XI. 1925.

Tartumaa malev.

1) Kongota K. M. laskeplatsil 27. sept. 1925. a. 2) Kambja malevkonna paraad vandeandmise päeval 12. VII. 25. Ees pealik Rud. Riives.
 3) Pangodi valla K. M. ratsasalk. 4) Pangodi K. M. vanemad malevlased : (vasakult paremale) 1) Peeter Enno — 70 a. 2) Margus Enno — 69 a.

esinedes üle maakonna aastapäeva pidustustel. Põhikirja järele kindla sisemise jaotuse läbiviimisel korraldavad malevkonnad üksteise järele pidulikke vandetootuse andmise päivi, mis üle maa suurteks rahvakogumisteks ja kohalikkudeks suupäevadeks kujunevad. Malevaosad võtavad osa kõigist kohalikkudest avalikkudest esinemistest, oma hoogsusega rahvast kaasa kiskudes ja rahvas enesetunnet ja Eesti vaimu süvendades. Nende pidupäevadega käsikäes — oma igapäevsete askelduste ja toimingute vahepeal — korraldatakse kavakindlalt õppusi nii sõjaväelise oskuse kui ka kehalise ja vaimlise kultuuri arendamise alal. On tunda, kuis päev-päevalt süveneb igas hästimõtlevas eestlases usk enda kui vabatahtliku, mitte sundusliku, isamaa ja rahva kaitsja sisse. Järjekindlalt kasvab malevlaste arv, mis praegu sel minutil juba 5.000 sisse ulatub, ja tugevnevad sirged distsiplineeritud malevlaste read. Maleva on välja kujunenud kõige suuremaks üle terve vabariigi. Vanadest elus kogunud ja elutormidest vintsutada saanud auväärt hallpeadest kuni eluvõitlustest veel puutumata noorteni — kõik on täis armastust ja lõõmavat elutuld väljas ühise asja kindlustamisel kodu kaitses alal.

Meestega sammuvad kaasa naised. Üle maakon-

na kogunevad ja on juba koondunud naisabivalve osadesse naisrühmitused. Tartumaal esimesena Jõgeval. Täis tahtejõudu ja tegevushimu, uskudes meeste ettevõttesse, tahavad nad jõudu mööda nii mitmedki raskused ja mured meestel nende malevasetööl teerajalt ära veeretada ja kergendada.

Oma esimese tegevusaasta lõpul tahab Tartumaa maleva kui üks mees kokku koguda oma aastapäeval temale pidulikult välja antava lipu alla, et püstitada oma arenemisloos esimese verstatulba. Peatudes silmapilguks oma igapäevastes toimingutes vaatab iga malevlane rahuldustundega tagasi tehtud töö peale. Täis pidulikku tunnet tahame kinnitada endale ja meie taga seisvale rahvale, et meie tahame ja suudame väärihinnatult malevlase kõrget kutset ja oma kodu ja rahvast paremale tulevikule vastu viia. Aasta veerul, Tartumaa malev, täis tänu-tunnet tehtud viljarikka töö eest maleva organiseerimise alal, kummardab sügava aukartuse ja lugupidamisega varakult emakese maa rüppe varisenud juhatusliigete — Tartu maakonnavalitsuse esimehe Peeter Riives'e ja Tartu linna politseiülema reservkapten Artur Stolzeni mälestuse ees.

Tartus, 23. XI 25.

A. Treufeldt.

Võrumaa kaitseliidu malev.

1918.—1925. a.

Pühapäeval, 22. novembril s. a. pühitses Võrumaa kaitseliidu malev oma aastapäeva. Sel puhul ei ole vist üleliigne tuletada meele Võrumaa maleva tekkimis- ja arenemisloogu.

Esimeseks Võrumaa kaitseliidu organiseerijaks ja ülemaks oli endine I Eesti polgu ohvitser st.-kapten F. Vreemann (langes Rõuge all 24. III. 19. a.). Olles hästi tuttav Tallinnas kapten Pitka eestvõttel asutatud omakaitse korraldusega, alati Võrus juba enne Saksa okupatsiooni, enamlaste võimu ajal, korraldama põrandaalust omakaitset, millest võtsid osa mõned keskkooli õpilased ja ustavamad linnakodanikud. See organisatsioon tahtis isegi kord enamlist valitsust kohapeal kukutada, kuid see ei õnnestunud.

Vahepeal suikus „omakaitse“ tegevus ka põranda all, kuid kui sakslaste käsi Prantsuse frondil enam hästi ei käinud, algas ka „omakaitse“ väike tegevus.

10. novembr. 1918. a. kutsus kohalik kreisi-ülem linnavalitsuse koosoleku kokku, millest umbes 50 Eesti soost elanikku osa võttis, ning soovitas korraldada mingit omakaitset; kuid see oli puhtsaksa organisatsioon, seepärast ei võtnud eestlased sellest asjast suuremat osa.

Kui Tallinnas omakaitse kaitseliiduks ümber nimetati ja st.-kapten F. Vreemann Võrumaa

kaitseliidu ülemaks määrati, siis alles algas kohapeal avalik, seaduslik kaitseliidu korraldamine. Päevakäsk nr. 1 ilmus 17. nov. 1918. a. Esimeseks kaitseliitlasteks olid sel ajal kooliõpilased ja ohvitserid, pärastpoole tuli juure ka teisi. Vaevalt oli kaitseliidu organiseerimine alanud, kui algas ka kohapeal 3. jal.-polgu formeerimine, kuhu läks üle suurem jagu kaitseliitlasi-ohvitseri ja eraisikuid.

Iseäranis suur oli puudus tol ajal sõjariistadest, sest sakslastelt ei saadud ühtki sõjariista — tuli ajada läbi igaihel oma püssi, revolvi, padrunit ja leivakotiga. Rasked olid ajad, tulevikuks väljavaateid vähe, kuid siiski saadi raskustest üle. Tallinnast, läbi Saksa okupatsioonivõimude, tõid k.-liitlased kapten Treimuth (praegu maleva pealik) ja Pöder ühe vaguni, 500 püssi ja 100.000 padrunit, millega varustati kaitseliitlasi ja formeeritava polgu mehi.

Siis algasid juba Pihkva poolt liikuma ka enamlased, sest organiseeritud Vene „valgekaart“ taganes Pihkvast välja. Kaitseliit pidi oma esimesed mehed Võrust 8 versta Nõnova küla juure välja saatma; neid sai umbes paarkümmend. Võimatu oli mõnekümnel kaitseliitlasel sadadest ja tuhandetest koosnevale sõjaväele vastu panna. Ei olnud ka kaitseliitlased saanud mingisugust sõ-

ALAM KAPT. VREEMANN
LAINUS RÕUGE LAHINGUS
1919.

St.-kapten Friedrich Peetri p. Vreemann
Esimene Võrumaa kaitseleidu ülem 1918. a. Sündinud 10. novembril 1894 a., Petrogradi lipnikkude kooli lõpetanud 1915. a., sügisel. Langenud enamlaste vastu võideldes Võrumaal Rõuge all 24. märtsil 1919. a. Maetud Pindi surnuaiale.

javäelist õpetust ja esimest korda liinile minnes päris keegi õpilane teise käest, et — kuidas seda püssi õige laetakse ja pauku tehakse. Saadi sealt sõjasaaki — üks kaarik ühes hobusega 9½ versta telefonikaablit jne.

8. dets. 1918. a. taganesid kaitseleiti ja sõjavägi Võrust välja, kindlas usus, et kord tulevad tagasi. Siis oli veel Võrumaa kaitseleidu käes Võrus, ja samuti ka taganemise teel, rahvaväe mobiliseerimine.

Jõuluks 1918. a. asus Võrumaa kaitseleiti Viljandimaal, Vana-Võidu mõisas.

Oli viletsusi ja hädasid Võrumaa kaitseleidul, kuid kodumaa poegade visadus, isamaa-armastus ja Soome suguvendade kaasabi aitas meid niikaugele, et 1. veebr. 1919. a., ligikaudu kolmekuulise äraoleku järele jõudsime tagasi Võrru ja algasime poolelijäänud tööd. Alati sunduslikult kaitseleitu registreerima ja korraldama. Loodi k-liidu jaoskonnad. Need olid Röpina, Kanapää (Kanepi), Antsla, Põlva, Rõuge, Vastseliina, Karula ja Hargla. Kibedamate lahingute ajal 1919. a. märtsi- ja aprillikuus oli kaitseleidu käes 70—90 versta fronti ja väljas oli 2000 kaitseleitlast. Samuti tuli kaitseleidul valvata raudteed, sildu jne., kuhu kuulus 1000 mehe ümber. Kaitseleitlased pidid nädalate viisi väljas olema, samuti tuli ka lüüa nii mitmeski kohas ägedaid lahinguid.

Vabadussõjapäevadel oli ka Võrumaa kaitseleidul kaotusi surnutena, haavatutena ja vangilangenutena, kuid, et komandandid ja üksikute väeosade ülemad kohustatud ei olnud nende käsutada olevate kaitseleitlaste üle aru andma, on andmed ses suhtes puudulikud.

Kaotusi on olnud umbkaudu: surnuid 9, haavatuid 22, tedamata kadunud 13. Sõjasaaki on saadud üle 200 vangi, peale 200 püssi, padruneid 15.000, kuulipildujaid 3, hobuseid, telef.-aparaate jne.

Pärast rahutegemist ununesid sõjakolelused ja uinus peaaegu ka kaitseleidu tegevus.

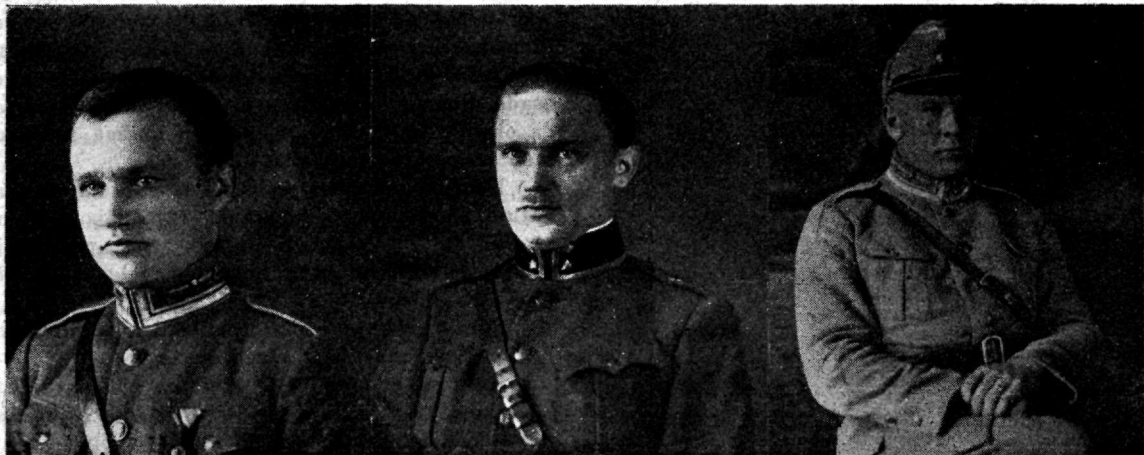
Kuid siiski, nagu ette aimates hädaohtu, hakati juba 1924. a. kevadel erateel jälle vähe liigutama. Pärast 1. detsembri kurbi sündmuse alati täie hooga vabatahtliku kaitseleidu organiseerimist.

7. detsembril valiti ajutine juhatus, kuhu kuulusid: härrad A. Kohver, F. Suit, H. Labi, J. Jaason, P. Laaman, J. Hermann ja J. Sirk. Operatiivseks juhiks oli rahvaväe-ülem kol-leitnant Semjonoff. Juhatus harutas majanduslikke asju, muretses sissetulekuid kulude katteks, toimetas vastuvõtmist kaitseleitu jne.

Käesoleva aasta märtsikuus kinnitati maleva pealikuks kapten Treimuth, tema abiks eraisik R. Vreemann.

St.-kapten F. Vreemanni hauasammas, püstitatud Pindi surnuaiale 12. oktoobril 1924. a.

Võrumaa maleva pealik
kapten R. Treimuth.

Esimene praeguse Võrumaa kaitse-
liidu maleva organiseerija
kol.-leitn. V. Semjonoff.

Võrumaa kaitsemaleva
pealiku abi Richard Vreemann.

Võrumaa maleva juhatus.

Võrumaa maleva Võru linna
malevkonna pealik
kapten J. Hermann.

Istuvad vasakult paremale: Maleva pea-
liku abi R. Vreemann, maleva pealik
kapten R. Treimuth, juhatuselaeakahoidja
H. Labi. Seisavad: A. Kohver, F. Suit.

Vastseliina malevkonna pealik
kapten Gottlieb Berg.

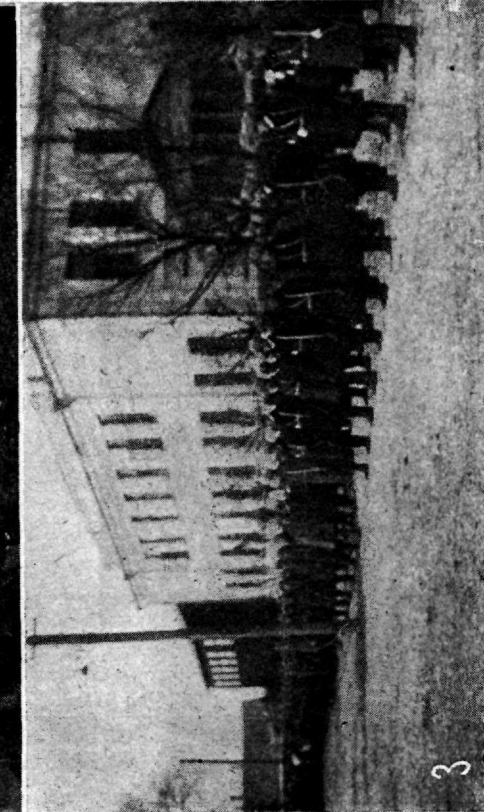
Võrumaa maleva Võru linna
mlk pealiku abi Jaan Kiesler.

Võrumaa maleva Põlva malev-
konna pealik al.-kapt. A. Allik.

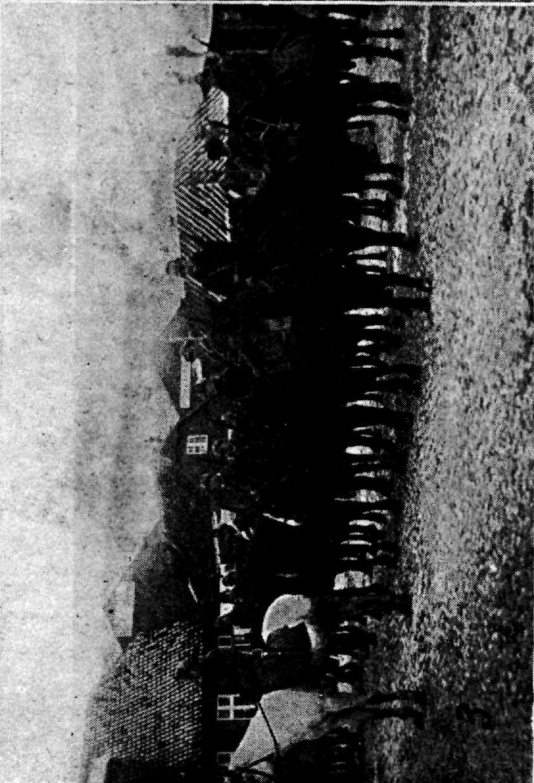
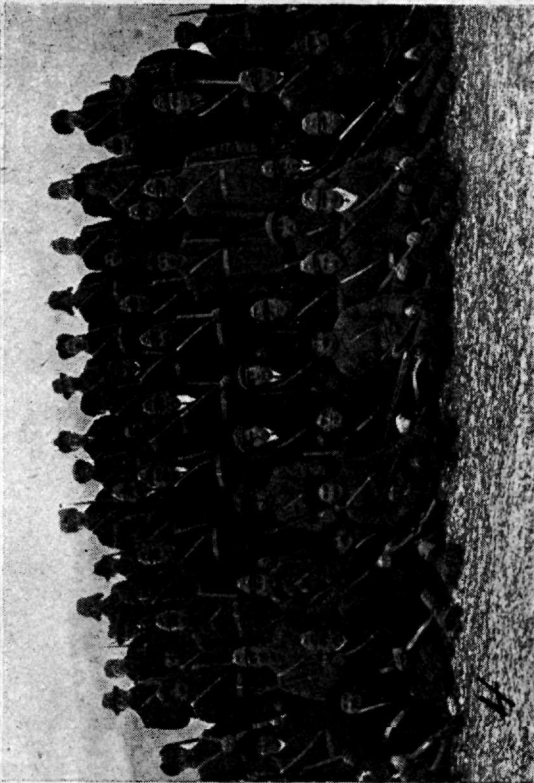
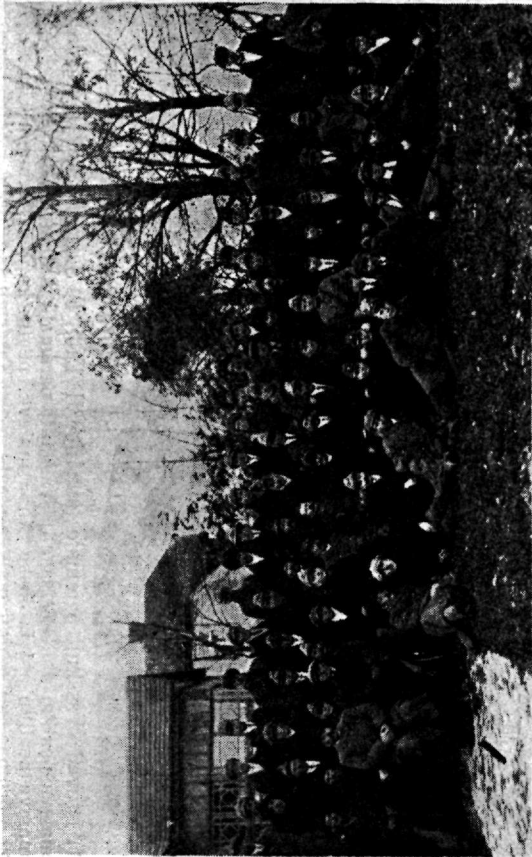
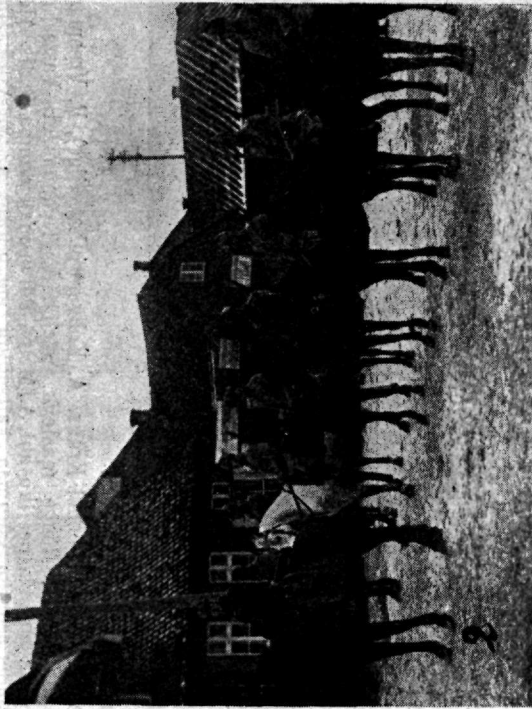

Võrumaa maleva Vastseliina
mlk. pealiku abi Leonhard Jaska.

Võru maleva aastapäeva pühitsemine 25. nov. 1925. a.

1) Istuvad: Vasakult paremale juh. liige H. Labi, F. Suiit, kolonel Roska, kapten Treimuth, kolonel Kruus, A. Kohver (juhat. liige), R. Vreemann, maleva pealiku abi. Seisavad: Vasakult paremale Antsla malevkonna pealik A. Kornel, Rõuge maalevk. pealik A. Tammemägi, Vastseliina maleva pealiku abi L. Jaska, linna malevk. pealik kapten Hermann Ulberg, Antsla malevk. pealiku abi A. Melts, Põlva malevkonna pealik Aliik. 2) Võrumaa kaitseliidu maleva staabi maja Kasarmu tän. nr. 1. Sellesamas ma'as asus ka Võrumaa kaitseliidu staap 1918. a. 3) Võru linna malevkond aastapäeva paraadil 22. XI. 25. 4) Maleva pealik raporteerib kaitseliidu ülemale paraadil aastapäeva puhul 22. XI. 25.

Võru malev.

1) Võrumaa maleva Kanepi malevkonna kompanii. (*) Maleva pealiku abi. 2) Võru linna malevkonna ratsardhm. 3) Lasva valla ratsardhm paraadil 22. XI. 25. 4) Võru valla kaitseliidu rühm.

Asjaajamise hõlbustamiseks ja õppuste korraldamiseks on jagatud maleva 7 malevkonda. 13. sept. s. a. oli malevkondade esitajate koosolek, kus ajutise maleva juhatus asemele valiti põhikirjale vastav juhatus, kuhu kuuluvad härrad A. Kohver, maak.-valitsuse esimees, F. Suit, Võru linnapea, ja H. Labi, „Ühispanga“ asjaajaja ja juhatus liige.

Nagu eelpool tähendatud, oli 22. novembril Võrumaa maleva aastapäev. Juba hommiku vara oli linn lipuehtes. Maleva staabis lehvitsid Eesti lipu kõrval veel naaberrahvaste, Soome ja Läti, lipud. Pidustused algasid kell 12 päeval orkestri-

mänguga kirikutornist. Siis pidulik jumalateenistus kirikus. Kell ½2 kaitseliitlaste paraad ja vannutamine. Vannutamist toimetas kaitseliidu ülem kolonel Roska, kes ka paraadi vastu võttis. Pärast seda mindi ühisele koosviibimisele „Kandle“ seltsimaja, kus öeldi nii mõnigi soe sõna. Öhtul oli samas kohas maleva poolt korraldatud pidu, kanti ette lustmäng „Väike kompvekiipika“.

Paraadil, koosviibimisel, nagu ka peol oli meeoleu ülev. Tervitustelegramme olid saatnud sõjaminister, põllutööminister ja naabermalevate pealikud.

A. P—r.

Homse peale mõeldagu!

Olen kuulnud, ja mitte üksainus kord, praegustelt tegelastelt kahtlusi tuleva põlve kohta. Olen kuulnud ju h t i v a m a t jõudu lausuvat: „Kas on meie noorsoo õlad küllalt koorma väärilised, mille nad varsti peavad meilt vastu võtma? Tunnen kahtlust käte üle, kes meilt võtavad varsti ohjad...“

Need on rasked, süüdistavad kahtlused. Ei maksa end trööstida lootusega, nagu oleks see harilik vanade nurin noorte üle. Liivakella ülemise salve teravikus ei leidu ainult sõredat, ühtlast, samavärvilist liiva. Seal on ka kivikesi, pahtunud mullatükke, tolm. Muidugi — sõredat ikka ka!

On huvitav jälgida meie noorsoo liikumist iseseisvuse ajal. Ja järeldused sellest vaatlusest pole mitte ainult huvitavad, ennem kartustäratavad.

Kui palju igasuguseid ühinguid, liite, keskliite tekkis esimestel vabanduspäevadel. Organiseeriti, organiseeriti, ja muud ei tehtudki kui organiseeriti. Ei, siiski: kongresse peeti! Suuri, lärmirikkaid kongresse, kus võeti vastu suure- ja uuesõnalisi resolutsioone. Aktiivsus — ja ainult aktiivsus kongressideks ning resolutsioonideks — aina sätendas oma ilukõneliste, tahte- ja sõnaküllaste „tõusva põlve uute ideaalide otsimises“. Mu ees on praegu ühe ülemaise noorsoo-kongressi resolutsioon, milles kordub sõna „arenemine“ 11, „vaimline tõus“ 7 ja „ideaalid“ 5 korda! Järelikult peaks siis ka praeguste noorte hulgas need ilusad asjakesed samas proportsioonis avalduma. Ma nimelt olen nii vanameelne, et arvan tegusid. Kus need on? Näete teie? Mina küll mitte!

Noorsoo ühingutest on üks osa kadunud, välja surnud, ja nende surmavintsemised pole kuigi palju sõnu ega tegusid

äratanud, ehk kui — siis võrdlematult vähem kui „tõusmine uusimaile teile“.

Ja enam ei kongressitata, ei riielda, ei lasta maailma imestada suuri aateid ja veel suuremaid sõnu. Selle asemel on uued „praktilisemad“ toimingud. Endised uute sihtide loojad — ja, kus nad on? Ühed, väsinutena, ei taha kõigest enam midagi kuulda, nokitsevad omaette mahajäänud õppimise kallal. Teised elutsevad niisama, käies schimmitamas, esitades uut „schimmy poisi“ tüüpi. — Areng, uued ideaalid, vaimline tõus — mis? Muidugi!

Ja ainult osake püsib veel endiste „sihtide“ juures. Ankeet näitab, et suurem osa meie teadlikust noorsoost asetab esimesele kohale e l u m u g a v u s e !

Ja ärgu süüdistatagu noori endid! Ärgu süüdistatagu, sest kas on siis püütud ta liikumist õigetele radadele juhtida?

Aga seda peab! Peab, sest muidu oleks mõttetu kõik see, mis on rahvusliku arengu ja iseolemise poole püüdmisel saavutatud. Ärgu unustatagu liivakella ülemist poolt!

Aga meil on ta unustatud. Või kui mitte unustatud, siis visatud sinna igasuguseid kirevaid asjakesi, vastupidiselt mõjuvaid haputaignaid. Ime, et pole veel plahvatus tekkinud.

Kõige suuremad patud tehakse ikka õiguse nimel. Siis olevat nende mõjuvus suurem.

Kui palju voolusid pole püüdnud oma katsesarvi meie noorte hulka laiutada. Kui mitmesse voolu ei püüta teda lõhestada. Ja need, kelle ülesandeks peaks olema ühtluse loomine, arengu juhtimine, piirduvad lakooniliste keeldudega — sagedasti rumalate keeldudega. Noored aga tuimenevad vastukäivate ideaalide labürindis.

Kommunistlikud aktivistid on oma riidadesse ammutanud paremaid ja fanaatilisemaid jõude me noorsoo hulgast. Isegi väikesi lapsukesi oleme näinud oma õpetajate juhatusel nende rongikäikude marssivat ja meie koduriigile kadukuulutavate pealkirjadega lipukesi kandvat.

Teine osa noorsoost unistab ühesarnasusest ja ääretust vabadusest, mis tulevat tänapäev maksma panna. „Oleme vennad, üksväärsed inimesed kõik — eks ole? Neger ja sina, vagabund ja mina, see seal, kelle suurimaks kangelasteoks on, et ta võttis vaevaks tolle maamuna peale sündida, ja kaaluvam tegelane. Ühesugused kõik! Eks?“

Siis kristlikud jumalariigi loojad, kes ainult rahvaste vendlust jutlustavad. Siis uued iseäralised internatsionalistid — rahvasteliidu mõtte peal balanseerijad. „Meie ikka väike rahvas . . . mis me nüüd ka . . . kui rahvasteliit . . .“ Ärgu ometi narritatagu iseendid ja teisi! Rahvasteliit pole veel ei tohtriks, ei lõikusarstiks osutunud. Ainult halb haigeravitseja, kõhlev haavade siduja on ta olnud. Isegi surma ei julge ta konstateerida (Gruusia lugu!), vähem siis veel kedagi kaitsta. Meil aga loodetakse talt imerohtu!

Meil on juhtivaid tegelasi, kes ei häbene seadmast rahvuslikku kasvatust tagaplaanile mõne udusegase ideaali kõrval. Meil peetakse kasvatusteadlaste konve-

rentse, kus minnakse ägedaks pussiõike ja savivoolimise tundide arvu juures. Meie kiriklik kasvatus on ammu oma seisukoha kindlaks määranud. Mis aga on unustatud, see on rahvuslik kasvatus. Aga ometi pean teda kõige tähtsamaks.

Siin on ala, kus avaneb kaitseliidule lai tööpõld. Siin on tööpõld, mis otsustab me rahva tuleviku. Vastutusrikas, aga ka tänuväärt tööpõld.

Ma ei eksi vist, kui ütlen, et vähemalt pooled kaitseliitlastest kuuluvad veel noorte hulka. Ja seda juba praeguse uinumise juures. Aga kui palju noori jõude seisab veel eemal. Need ligi tõmmata, need viia rahvuslike ideede radadele — see on kadestamisvääriline ülesanne.

„Militariseerimine!“ müristab ehk mõni heatahtlik, aga uduse ajuga kodanik. Müristagu! On Helveetsia militaristlik riik oma rahvusliku miilitsaväega?

Ja noored tulevad! Tulevad kindlasti. Nagu tulid vabadusvõitluse päevil, küsimata teiste kahtlustest.

Selle poole püüabki kaitseliit. Püüab kaasa kiskuda noorte lõkendavat tahtekülust, tahab oma riidadesse nende noorus-tuld. Ja kes on juba tulnud, need toovad ka teisi — toovad juure uusi võitlejaid isamaa hea tuleviku eest.

See olgu uueks noorte teeks.

E. Viskel.

Tartu maleva sõjakeemiline osakond.

Tartu maleva juures kavatakse ellu kut-suda sõjakeemiline osakond. Selle loomine sünniks järgmistel alustel:

1. Sk. o. on teaduslik ühing, nõuandva häälega maleva pealiku juures.

Tema ülesandeks on:

- sõjakeemiasse puutuvate küsimuste igakülgne uurimine;
- eriti keemiakaitse abinõude uurimine ja väljatöötamine;
- kaitseliidu ja linna (linnade) ajakohase keemiakaitse plaani väljatöötamine;
- kaitseliidu üldise sõjakeemilise õpetuse juures abiks olemine;
- sõjakeemiliste teadmiste populariseerimine laiaades rahvahulkades.

2. Oma ülesannete täitmiseks korraldab sk. o. teaduslikke referaate oma liikmetele; katseid laboratooriumis ja vabas õhus; loenguid ja kursusi kaitseliitlastele ja laiemale publikule; astub ühendusse ülikooliga ja muude teaduslike või tehniliste asutustega; kannab hoolt vastava erikirjanduse muretsemise eest.

3. Sk. o. liikmeteks võivad olla: a) kõik kaitseliitlased, kes erilist huvi sõjakeemia vastu tunnevad; b) Tartu maleva juhatuse ettepanekul ehk soovitusel ka teised isikud, teadlased või seltskonnategelased.

4. Sk. o. on kolmeliikmeline juhatus, valitav 1 aasta peale osakonna liikmete poolt. Juhatuse on täidesaatev organ, kes hoolitseb p. 1 ülesloetud ülesannete täitmise eest, ja oma tegevusest aru annab peale osakonna täiskogu ka maleva pealikule.

5. Sk. o. eelarve ja aruandeid kinnitab maleva juhatus.

6. Koosolekute otsustamisvõime kohta, juhatuse valimiste, juhatuste õiguste suhtes on maksivad kaitseliidu põhikirja määrused ja kodukord sel määral, kuivõrd nad eelmistes paragrahvides kitsendust ei leia.

Kuna sõjakeemia tulevikus omab erilise tähtsuse, siis oleks väga soovitatav, et see Tartus algatatud kavatsus kiiresti teostamist leiaks ja ühendaks kõik meie erijõud sel alal ühiseks pereks kodumaa kaitsmisel.

Tartu kaitseväe esimene häire.

Maleva oma kodu kaitseks valmis.

Õel vastu 24. novembril kl. 3 ajal korraldas 2. diviisi ülem kindral Pöder Tartu kaitseväge-dele, s. o. sõjaväele ja kaitseleidule, esimese häire. Häire tuli kõigile, välja arvatud juhtivad pea-likud, täiesti ootamata.

Punkt kell 3 hakkasid töötama kaks sireeni ja varsi peale seda ka teised alarmkellad. Õo eli külm ning tänavad lumesaju tõttu libedad. Kuid kihamas oli kogu linn mõnekümne minuti jooksul. Kõige pealt vallutati tähtsamad punktid, nagu raudteejaam, postkontor, vangimaja ja väga kiiresti, umbes 15 minuti jooksul pärast häire algust. Ilmusid sidepidamiseks saadetud patrullid väeosade juure jne. Samuti hakkasid kaitseleidlased rühmade kaupa liikuma oma kogumispunktidesse. Regulaar-väeosad jäid oma ruumidesse, ainult patarei liikus kesklinna. Kuulipritsirühmad kaitseleidus vallutasid tähtsamad punktid.

Varsi pärast häire algust algas diviisiülem ühes maleva pealikuga kogumispunktide ja kaitseväge-de asumiskohtade kontroleerimist. Kell 5 teatati väeosadele häire lõpust.

Asudes selle häire tulemuste hindamisele, tuleb kõige pealt pidada silmas, et see oli esimene katse relvastatud jõudude kiireks kogumiseks enesekaitse otstarbel. Seepärast kannab ta otseteed öise õppuse ehk harjutuse laadi. Tema ülesandeks oli selgitada puudusi ja nõrku külgi meie kaitsekorralduses, ja sellelt seisukohalt vaadatuna on ta osutunud huvitavaks õppetunniks.

Jagades muljeid autoriteetsete isikutega kaitseväes, tunnustatakse üksmeelselt, et häire siren praegusel kujul on liig nõrk. Sireene on kaks. — üks Tallinnast toodud, töötab auruga, ja teine „Teguri“ vabrikus valmistatud, töötab surrutud õhuga. Kumbki neist ei anna tarvilist efekti. Harilikkudest alarm-kelladest on aga kaitseväge-de kogumiseks vähe. Ka ei ole suure sireeni praegune asukoht kõige õnnelikum, hää ei kosta kaugele, rääkimata sellest, et ta peab tungima ka tuppa ja äratama inimese unest. Korralik elektrisireen maksab umbes 60.000 mrk. Tulevikus peaks mõeldama käsisireenide muretsemise peale, millelega oleksid varustatud peale malevlaste veel politseinikud, öövahid jne. Äratamiseks võiks kasutada ka lõhkeainete plahvatusi.

Malevlaste kogumisviiside kohta peab nii palju tähendama, et liikumine üksikult on häda-ohklik ning ei tohiks tõsise tarviduse korral ette tulla. Sel alal oli seekord eksimusi. Kogumine peab tingimata sündima rühmadekaupa lahingukorras, nagu seda mõne kompanii juures kiitvalt võis tähele panna.

Liikumist ei tohi segada uudishimulised eraisikud. Neid kogus aga siiski välja koguni niisugustesse punktidesse, mis peavad olema vabad ainult sõjariistus jõududele. Edaspidistel öistel õppustel käiakse niisuguste uudishimulistega karmimalt ümber.

Tuli ilmsiks puudusi ka sidealal, nagu seda konstateeriti isegi Otepää manöövritel. Siin ei aita palju üksi hea tahtmine ega suur isamaa-armastus, vaid tarvis on tehnilisi abinõusid, nagu jalgrattaid, mootorrattaid, autosid jne. Neist on meil praegu puudus. Riiklikkudest summadest ei jatku kõigeaks, seepärast paneb kaitseleid lootusi seltskonna abi ja annetuste peale. Seltskondlik toetus pidude jne. näol kavatsetakse ära kasutada eestkätt sideabinõude täiendamiseks ja muretsemiseks.

Telefoniside on üks nõrgemaist, selle peale ei või palju loota. Soomes peab kaitseleid sidet suurelt osalt raadio ja mootorrataste abil.

Malevlaste osavõtt häirest oli elav. Hilisest ööst ja nõrgast sireenist hoolimata kogus kiires korras kokku kuni 80 protsenti meeskonnast. Kaugematest linnaosadest jõuti kohale hiljem. Neid juure arvates tõuseb kogumisprotsent üle 80.

Olgu veel tähendatud, et meie õppiv noor-sugu häire puhul eriliselt suurt valmisolekut ja vaimustatud elevust ilmutas.

Tegevuses oli ka naisrühm 1. malevkonna juures. Malevkonna ruumides seati nende poolt kiiresti korda esimese sanitaarabi punkt kolme arsti juhatusel, kel ka tegelisel tuli ühele õnnetult maha kukkunud malevlasele abi anda. Toitluspunkt muretseb oma poolt väljas vahipostidel seisvatele malevlastele häire lõpuks kuumateed ja võileibu.

Lõppkokkuvõttes tuleb esimese häirega kui öise õppusega rahule jääda, teades, et ainult hoolas harjutamine teeb meistriks. —k.

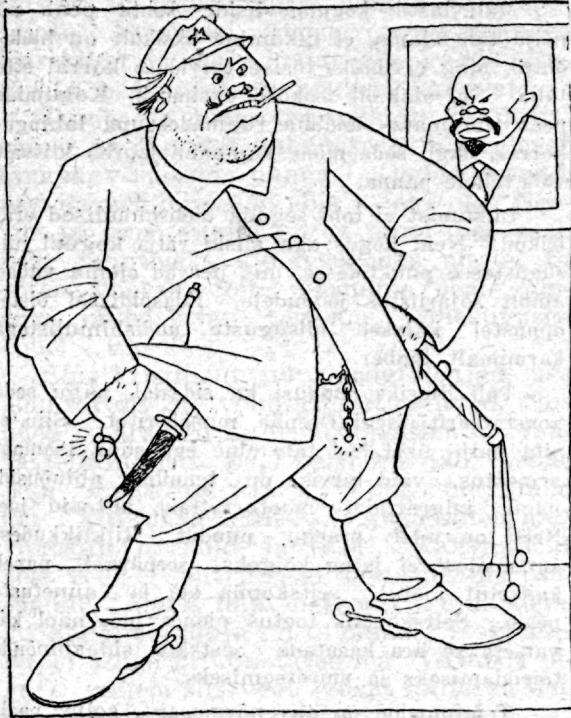
Välismailt.

Läti kaitseleidu ülem Eesti kaitseleidust.
Ühenduses Tallinna kaitseleidu aastapäeva pühitsemisega, toovad meie liit- ja naaberrigi — Läti — ajalehed väga kiitvaid otsusi meie kaitse-

leidu kohta. Läti kaitseleidu ülem, kol. Bolstein, kes võttis osa Tallinna kaitseleidu pidustustest, on annud Läti sõjaasjanduse ajalehe „Latvijas Kareivis“ esitajale pidustuste käigu

Paradiislik Eesti.

Missugune oleks olnud elu Eestis, kui kommunistid 1. dets. võimule oleksid pääsnud.

Vahtsema ja alamate eest noolitsema oleks pandud hea ja armuline komissar.

Kodaniku seisukoht oleks olnud täiesti kindlustatud.

Nälga ei oleks tundnud keegi, sest kõigile oleks antud ühetaoliselt tinaube.

Tööpuudus oleks silmapilk kadunud, kõik töötajad oleks pandud kelneritena komissare ja nende daame teenima.

Kodanikud oleks vabastatud kerge vaevaga kõigest kodanlikust prahist.

Talupoegadele oleks antud vabadus töötada jälle esiisade viisi.

Ja siis oleks varsti valitsenud täielik paradiis väikeses Eestis.

Nüüd aga tuleb sellest paradiislikkusest loobuda, sest kaitseliit ei anna paradiisimeistritele võimalust oma kavatsusi teostada.

Eesti tähtsamate tegelaste näopildid

ei tohi
puududa
üheski
kaitse-
liidu
staabis!

ei tohi
puududa
ühegi
kaitse-
liitlase
kodus!

Esimene meeste- ja naisteriiete tööstus

O-ü. „ILU“

Kuninga tän. 6. Tel. 20-07.

Valmistab tellimise peale:

Ülikondi

Palituid

Smokingeid

Visiite

Frakke jne.

Kostüüme

Mantleid

Kasukaid

Palituid jne.

Valmisriiete müük.

Nahkadest suur valik.

Vaba riidemüük
kütüna ja arsina viisi

Vaba riidemüük
kütüna ja arsina viisi

Kes 1 X ostab,
see 2ne X juba tuleb ilma
soovituseta, kus ikka ja alati
saada moodsaid üliriideid.

Leo Schwarz

Tallinn V. Karja tän. 1.

Sealsamas tellimiste
vastuvõimine.

kohta pikema ülevaate, kus ta muu seas ütleb: „Tallinna jõudmisel oli meie delegatsioon üllatatud meile osaksaanud lahkest vastuvõtust. Lippude üleandmine Tallinna kaitseliidu malevale ja keskorganisatsioonile kujunes suureks pidupäevaks. Üldiselt jäi mulje, et Eesti kaitseliidu organisatsioon võrdlemisi lühikese aja jooksul väga palju ja energiliselt tööd on teinud. See kõik oli võimalik seetõttu, et Eesti kaitse-

liidu organisatsioonil olid tarvitada suuremad summad, mida valitsus ja jõukamad ringkonnad annetasid. Eesti kaitseliit seisab kindlal alusel. Vahekord rahvaga on väga hea, mida näeme vaimustusest, millega pidustustest osa võeti.“

Lõpuks tähendab kol. Bolstein, et pidustuste puhul ilmunud Eesti kaitseliidu ajakiri „Kaitse Kodu“ Läti külaliste auks on toonud läतिकeelse tervituse. A. Tr.

Kaitseliidu aastapäev Tallinnas.

14. ja 15. novembril olid Tallinnas suured ja meeltülendavad pidupäevad: Tallinna kaitsemalev pühitses esimest korda suureviisiliselt oma aastapäeva. Pidustustest võtsid osa ka Läti ja Soome kaitseliidu esitused, samuti teiste kodumaa linnade ja maakondade malevate esitajad.

Pidustused algasid 14. novembri õhtul tõrvikute rongikäiguga, millest osa võttis umbes paartuhat kaitseliitlast. Rongikäigu eesmärgiks oli kõige pealt riigivanema maja, kus riigivanem vastas Tallinna maleva pealiku kol. l. Pinka tervitusele lühikese südamliku kõnega; peale seda peatuti veel kaitseliidumaja ja raevoja ees, kuni lõpuks jõuti Uuele turule, kus kõik tõrvikud ühisel tulelõkkes ära põletati.

Järgmisel, pühapäeva, hommikul korraldati häire. Hädasireenid, millele lisaks kostsid võimsad plahvatusmürtsud, undasid veerand tundi. Kohe ruttasid kaitseliitlased tänavatele, koonduisid salkadesse ja ruttasid oma malevkondadesse. Kirikutornides mängisid pasunakoorig koraale.

Pidupäeva kulminatsioonipunktiks sai paraad Vabadusplatsil. See oli suurim paraad, mis sel platsil nähtud: tast võttis osa peale 2000 malevlase. Täpselt kell 12 ilmus platsile riigivanem, kes paraadi vastu võttis ja malevale aastapäevaks õne soovis. Sellele järgnes lippude õnnistamine, mida toimetasid piiskop Kukk ja mitropoliit Aleksander. Mälestuseks löid lipuvartesse naelad ja mälestusmärgid riigivanem, riigikogu esimees, sõjaminister, Läti kaitseliidu ülem, Harjumaa ja Tallinna maleva pealikud. Selle järele andis riigivanem vabariigi valitsuse nimel kaitseliidu lipu üle kaitseliidu ülemale ja Tallinna maleva lipu selle pealikele, öeldes: „Hoidke kõrgel kaitseliidu lippu!“

Nüüd järgnes vandetootuse andmine. Kaitseliidu ülem kol. Roska pööris maleva poole sõnadega: „Malevlased, teil seisab eel üks tõsisematest silmapilkudest. Ei ole tähtis töötust anda, tähtis on seda pidada. Töotusi ei anta mitte tseremonii pärast, vaid et neid täita ja pidada.“

Peale seda luges kol. Roska vandesõnad ette, mida kaitseliitlased paremat kätt püsti hoides kordasid.

Peale paraadi oli Seltskondlises majas lõuna pealikele, millest umbes 120 inimest osa võttis.

Kell 4 p. l. järgnes „Estonia“ kontsertsaalis pidulik aktus, mille alguks hiiglaruum viimase platsini piduvõõraid täis kogus, eesotsas riigivanema, välisministri, sõjaministri, rahaministri, kindralstaabi ülema, merejõudude juhataja, piiskop Kukk'i, K. Päts'i, Soome, Läti, Ungari, Itaalia ja teiste välisriikide saadikute, Tallinna linnapeaga j. t.

Sissejuhatuseks andis Tallinna maleva pealik kol. Pinka ülevaate Tallinna kaitseliidu tekkimisest ja arengust. Sellele järgnesid hoogsad ja sütitavad kõned ning tervitused K. Päts'ilt, riigivanemalt Jaaksonilt, riigikogu esimehelt Reilt, sõjaministrilt Sootsilt, kellest viimane tervitas kaitseliitu ka siseministri nimel. Peale seda astus tormiliste ovatsioonide saatel kõnetooli kaitseliidu ülem kol. Roska, kes tänas kõiki kaasaitajaid. Rahva tahtejõud on kasvanud. Kui kaitsemalevlased näevad rahva sooja osavõttu, on see neile suureks toeks.

Ka Soome ning Läti kaitseliitude esitajad kol. Malmberg ja polk. Bolstein võtsid sõna. Esimene neist andis edasi ka Soome presidendi tervituse, tänuks sooja vastuvõtu eest, mis talle kevadel meil osaks saanud. Polk. Bolstein ütleb, et Eesti rahvas on ärrganud vana Kalevi vaim. Väikerahvad peavad endid üheskoos kaitsma. Mõlemale naaberahvaste kõnelejale avaldati vaimustatult kiitust. Aktuse lõpul lauldi orkestri saatel „Eestimaa, su mehemeel...“

Õhtul kell ½9 oli „Estonias“ korraldatud ühine kaitseliitlaste koosviibimine, millest ligi 700 malevlast ühes kutsutud külalistega osa võttis. Siin lasti veel paljudel kordadel elada vabariigi valitsust, riigivanemat, Soome ja Läti kaitseliitu. Sõjaministrit ja Läti ning Soome kaitseliidu ülemaid kanti kätel. Orkester mängis mitmel korral Eesti, Soome ja Läti hümnid.

Kogu pidustuste kestel oli Tallinn lipuhtes. Südalinnas lehvitasid paljudel majadel kõrvuti Eesti lipuga ka Läti ja Soome lipud.

Kroonika.

Tartu linna ja maakonna malevate ühine aastapäev on 6. detsembril s. a. Kell 12 on paraad ja lippude õnnistamine raekoja platsil. Paraadi juhataja kolonel J. Unt. Kella 2—4 p. l. aktus „Vanemuises“. Aktusele kõnelema palutakse kaks meie tuntumat riigimeest, end. riigivanem ja kaitseliidu keskjuhatause liige K. Päts ja end. riigikogu esimees ja kaitseliidu vanematekogu liige J. Tõnisson.

Peale selle esinevad loodetavasti kõnedega veel vabariigi valitsuse esitaja ja kaitseliidu ülem kolonel J. Roska.

Avasõna aktusel ütleb Tartu maleva pealik kapten V. Sarsen. Peale selle on kavas ette nähtud veel muusikalised ettekanded.

Kõige parem spordi-
abinõude ostukoht
on

spordiäris
Resev-Resel

Toompuiestee 19, Tallinnas
Kõnefraat 20-19.

Ei saa jagu!

UNION →

Riigi

Sadamatehased.

Tallinn, Merepuiestee 13. :: Telegr. aadr.: „Riidokk“. :: Telefon 67 ja 11-76.

4 ujuvat dokki kuni 5000 tonni kandejõuga.
Tõstekraanad kuni 110 tonni tõstejõuga.

Tehased töötavad laevaparandus- ja laevaehitustööde alal. — Igasugune aurukatelde ja masinate ehitus ja parandus. Tehaste ja vabrikute sisseseadete ehitus, korstnad, retordid, transmissioonid, turbapressid, baggerid, transportöörid jne. — Malm- ja bronksvalu kuni 1000 puudani. — Tehased valmistavad ka igasugu puutöid. — On olemas suuremad masinate ja materjalide tagavarad. — 188 valmistamisviis uemate tehniliste nõuete kohaselt. Eeskujulik konstruktsiooni ja eelarve büroo.

Koha peal olemas järgmised töökojad:

Valumaja,
Sépapada, auruhaamritega,
Masinate ja mootorite töökoda,
Treiali töökoda,
Laevakatelsepa,

Vasesepa,
Lukusepa,
Saeveski,
Tisleri,
Takleri,

Purje,
Maalri,
Elektrotehnika,
Elektri- ja Atsetileensveisimine,
4 ujuvat dokki.

Tehased võtavad enda peale igasugu eelarvete ja projektide tegemist.

Lippude õnnistamisele on palutud piiskop J. Kukk ja mitropoliit Aleksander.

Kella 4—6 p. l. on lõuna Tartu linna- ja maakonnavalitsuse poolt, kutsutud külalistele, maleva ja malevkondate esitajatele.

— 15. novembril s. a. korraldati Viru-Nigula s haridusseltsi saalis kaitseliidu poolt kõnekoosolek. Et sel päeval Padaorus Kalvi ja Pada komp. laskeharjutusi peeti, oli kõnekoosolekule ka rohkesti kaitseliitlasi ilmunud. Härra A. Liiv, Rakverest, andis oma pikemas isamaalises kõnes ilusa ülevaate Eesti riiklikust arenemisest ning, võrreldes teiste Euroopa väikeriikidega, näitas, et meie Eesti riik kaugelgi viimasel kohal ei seisa, vaid paljus isegi esimesel. Vabadussõja kangelas eeskujuks seades lõpetas hra Liiv oma üllhuvitava ja täis isamaa-armastust kõne sütitava üleskutsega kõigil ühineda ning ühisel jõul isamaa ehitustööst ja kaitsesit osa võtta, mille peale ühiselt lauldi riigi hümmi.

Malevkonna pealik kapten Ernits, tänades hra Liivi südamliku kõne eest, kutsus üles aktiivsemalt osa võtma isamaa kaitsetööst, milles ka naised ei tohiks puududa.

Dr. H. Kurba kõneles ühinemise tähtsusest tervishoiu alal, rõhutades naisorganisatsioonide ellukutsumise tarvidust ühistööks.

Pealtkuulajaid oli rohkesti. Kõnekoosolek jätkis kõige parema mulje. Avaldati soovi, et sarnaseid kõnekoosolekuid korrataks. —ts.

Tervishoidlikud kursused kaitsemalevlastele ja „Kodukaitse Ühingu“ liigetele Tapal.

Neljapäeval, 5. novembril s. a. algasid Tapa „Kodukaitse Ühingu“ korraldusel Tapa Tehnika-ühisgümnaasiumi ruumides tervishoidlikud kursused kaitsemalevlastele ja „Kodukaitse Ühingu“ liigetele. Kursustel võetakse läbi: 1) üldtervishoidlikud küsimused ja 2) esimese abi andmine igapäevases elus ja lahinguväljal.

Peab tunnistama, et tähendatud kursuste organiseerimisega Tapa malevkonas on tehtud suur edusamm, sest sarnaste kursuste järele tundsid suurt puudust nii mees- kui ka naismalevlased.

Sama asjaolu tõendab ka haruldaset suur osavõtt kursustest. Loenguid peavad malevkonna arst dr. E. Valther ja hambaarst E. Petrovič.

Samuti on ka Tapa malevkonna juures ellu kutsutud naismalevlaste poolt naiskoor, mille juhatajaks on palutud Tapa Tehnika-ühisgümnaasiumi muusikaõpetaja Thalfeldt. A. N.

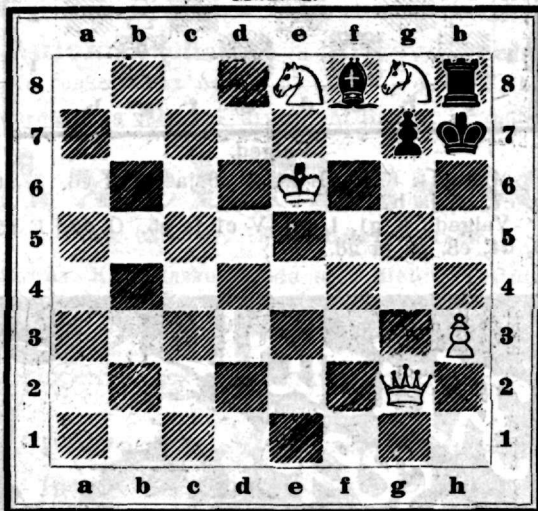
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 4.

Kokku seadnud ka Tallinnas tuntud Läti malemeister Fr. Apscheneek (Riias).
(Latvijas Šacha Vēstnesis.)

Mustad.

Valged.

Valged: K e6, L g2, R e8 ja g8, E h3.

Mustad: K h7, V h8, O f8, E g7.

Valged algavad ja annavad matt ka h e samuga.

Ülesande nr. 2 lahendus

ja lahendajate nimed avaldatakse trükivea õien-duse tõttu alles kahe nädala pärast.

KLUGE & STRÖHM

Tallinn, asut. 1813

Pikk tän. 9, kõnetr. 20-46.

Raamatukauplus.

Laenuraamatukogu.

Sisurikas ladu tähtsamaist uudi-seist igal kirjanduse alal ja käidavamaist vanemaist kirjan-duse teoseist.

Paul Bachmann

Tallinn, Kullasepa t. 2.

Asut. 1904. a.

Kaelasidemete-, trakside- ja sukaholdjatetööstus.

Vihma- ja päevavarje, jalutuskep-pe ja teisi pudu- ja moekaupu.

MÜÜk suuremal ja vähemal arvul.

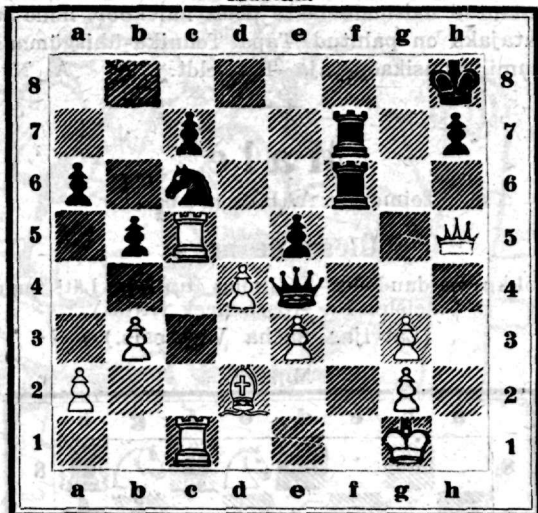
Lõpumäng nr. 4.

Tartus mängitud partiist.

Valged : O. Jewetsky.

Mustad: Dr. R.

Mustad.

Valged.

Mustad: K h8, L e4, V f6 ja f7, R c6, E a6, b5, c7, e5 ja h7.

Valged: K g1, L h5, V c1 ja c5, O d2, E a2, b3, d4, e3, g2 ja g3.

Järg oli :

1. d4 : e5, V f6 — f5,
2. e5 — e6!1, V f5 : h5,
3. e6 : f7, V h5 — f5,
4. O d2 — c3+, R c6 — e5,
5. V c5 : e5. Mustad andsid alla.

Õiendus.

„Kaitse Kodu“ nr. 3 ilmunud Narva maleva piltide allkirjades palutakse meid järgmisi eksitusi õiendada:

Maleva sekretäri pildi alla on trükitud „E. Tuks“, peab olema „E. Saks“, pr. Teppichi pildi alla „Pr. Teppin“, peab olema „Pr. Teppich“.

Hea,
kiire
ja
odav.

Mehaaniline jalanõude parandamis- ja kiirtallutamistööstus.

Kristall seep

Keemia tehase
Dr. chem. A. Stange %/i
Tallinn, Rataskaevu tän. 6.

Keemiatehas

dr. chem.

A. Stange,

o-ü.

Kõne-
traadid: { Tehas 27-58, Telliskivi tän. 3
oma majas.
Kontor 10-97, Rataskaevu tän. 6.

Puuvilja-, marja- ja likööriessentse,
glütserinseepe,
sidrunvanilliini „Kola“,
lõunaõlised,
likööriirupeid,
linnak-eeksrakti,
nahaapretuure,
nahamääret „Degras“,
dekstriini,
kommeliini,
kirjalakki,
taimeliimi „Robur“,
äädikaessentsi,
pipart jne.

Mitmesuguseid farmatsöötlisti ja tehnilisi
preparaate.

NÕUDKE IGAL POOL!

Kirjutusmaterjalid ja Kantsleitarbed

Philipp Schaefer

Tallinn, Harju t. 21. Kõnetraat 12-12.

Ainumüük Eestis

„UNDERWOOD“ kirjutusmasinaid.

„DALTON“

„HANNOVERA“ } arvemasinaid.

„LIPSIA“

„MERIVAARA“ SOOME tulekindlaid RAHAKAPPE.

Paljundamisaparaate ja schapirograafe.

Oma täieliku varustusega ERITÖÖKODA büroo-
masinate paranduseks ja ümbertegemiseks.

Jahipüsse

Saksa ja Belgia vabrikutest

Montekristo-püsse „Geco“

kiikriga ja ilma, kal. 22; 5,6 × 35 ja 9 m/m.

Ilmakuulsaid „Simson“ prätessioonka-
rabiinerid kal. 22, — enda täpse sihingu
tõttu väga kohased laskeharjutusteks.

Automaatpüstole ja lihtrevolvreid

ja laskemoona nende jaoks — soovitab
suuremal ja vähemal arvul võistlemat. hindadega

Axel Musso

Pikk tän. nr. 13. Kõnetr. 21-49.

Märkus: Kõigi laskeriistade eest täieline vastutus.

Võtame vastu tellimisi kuulea Zeiss'i va-
riku püssikiikrite peale vabrikuhindadega.

TÄIELIK SUUR LADU

kujutud jakke, sokke, sukki, kin-
daid, kraesid, hapse j.n.e. j.n.e.
Villast ja siidilõnga suurel ja
— väikesel arvul. —

J. WEINBERG

TALLINN, V. KARJA T. 12.

Kõige maltsevamat ja ühtlasi
ka kõige toltvam. eht Hollandi

kakaod „Blooker“

on igalpool saada.

HELSINGI RIIDEKAUPLUS

Tallinn, V. Karja t. 7. Tel. 12-09.

Villase, siidi, linase, pesu
ja mööbli riide kaupu.

Hinnad õiglased.

Kübara- ja mütsiladu S. Ziegelmann.

Sellega teatan austatud publikule, et minu
ladus, **Estoonia puilesteel nr. 11**, on saa-
daval suures valikus **talvemütse, küba-
raid, karusnahku, boasid, samuti suve-
kaupu**. Mütik suurel ja väikesel viisil.
Palun isiklikult tõenduda!

Hinnad väljaspool võistlust.

S. Ziegelmann.

Eesti Põllumeeste Seltsi poolt
1900. a. kuldauraha.

Joseph Kopf

Tallinn, Pikk tän. 27.

Kõnetr. 22-21.

**Juveliir-, kuld- ja
hõbeasjade kauplus.**

Töökoda kõigi minu erialasse puutuvate
tellimiste jaoks, nagu:

parandused, kuldamine,
hõbetamine j. n. e.

Asjatundlik tellimiste täitmine.

Hinnad odavad.

**Kalliskivide, kulla ja
hõbeda ostmine.**

Th. Stempel

Tallinn, Pikk t. 15,

asut. 1867. a.

Telefon 22-27.

**Pesu,
linast ja kujut. kaupa,
voodeid,
madratseid,
patju,
tekke,
kardinaid,
vaipu.**

Kaubamaja

R. Reichmann,

Tallinnas, Pikk t. 25,

**pakub ostjale alati
kõiki uudiseid kõige
paremas headuses ja
kõige suuremas
valikus.**

Estimene Tallinna

**pildiraami- ja tapeediliistude-
tööstus,**

asut. 1911. a.,

omanik

K. Peterson,

S. Tartu maantee nr. 17.

Iluduseseep

„Medikon'i“

Metamorfoosa seep

Ilus nägu, värske ja rõõsk nagu nooruses kunagi, meeldib kõigile. Muidu iseenesest ilusajooneline nägu muutub vastikuks, kui ta puhas ja libe ei ole, vaid vistrikkudega, tedretähtedega jne. on üle külvatud. Harilik seep ei aita, tarvis mõjuvat, et häid tagajärgi saada. Seepärast soovitame tungivalt **vistrikkude, vinnide, tedretähtede, kollaste plekkide, higi ja päevituse vastu** tarvitada **MEDIKONI METAMORFOOSA** seepi.

Metamorfoosa seep kiidab iseend, varsi on mõju näha. Teda tarvitatakse hommikuti ja õhtuti nagu harilikku seepi.

Õõseks on soovitav nägu ja käsi **MEDIKONI METAMORFOOSA KREEMIGA** sisse määrada, mille läbi mõju tunduvalt suureneb ja nahk samet-pehmeks, ilusaks ja rõõsaks muutub.

Medikoni Metamorfoosa seebil ja Metamorfoosa kreemil peab nimi „**MEDIKON**“ peal olema, muidu on nad järele tehtud.

Uuendage

aegsasti

„**Kaitse Kodu**“

tellimisi

uueks aastaks.

Minu

jalanõudetööstus

asub nüüd

Pikkjalg nr. 2.

Võtan vastu tellimisi uute saabaste peale, iseäranis hr. ohvitseridelt ja kaitseliistlastelt. Ootan teie tellimisi.

Aupaklikult

R. Masing**Pikkjalg nr. 2.**

RESTORAAN**«LINDEN»****Tallinnas, Narva mnt. 4. Tel. 12-18****Igal õhtul kella 10 alates
suur****kabaree-programm
paremate näitlejate osa-
võttel.****Restoraan****«Teater-keller»,****Tallinnas, Jaani tän. 5, Saksa teatri hoones,****parem restoraan kesklinnas.****Napse
veine
likööre
õlut****} parematest
tehastest****Hommikueined kella 10-1
Lõunasöögid 1-5
Õhtusöögid 33-75 margani
à la carte igal ajal****Korralik köök. Rikkalik
külm puhvet. Kabinetid.****Muusika kella 3-5 ja 8-12****Aupaklikult: F. Haas.**

**Uus!!!
Baar.**

Kondiitriäri-restoraan

**Uus!!!
Baar.**

ERNEST

Tallinn, Viru tän. 13.

**Iga päev kunstnikkude kontsert.
Esimeseklassi kondiitriäri.
Priima köök.**

Paremate firmade veinid, liköörid, napsid ja õlled.

Elegant kabinetid!! Fox-trott saal!!

**ESIMESE JÄRGU VÕORASTEMAJAD
TALLINNAS**

„KULD LÕVI”

HARJU TÄN. NR. 40

KONETRAAT 336, 18-40

„PETERBURG”

RATASKAEVU TÄN. NR. 7

KONETRAAT 244

NUMBRITOAD AINULT REISIJATELE

Iga parema kauba tarvitaja Tallinnas, enne kui ta endale
ostma läheb: manili-, kostüümi-, kleidi-, kuue- või bluu-
sirliet, teeb jalutuskäigu

Vana Posti tän. nr. 8.

K.-m. «Sakala'sse»,

et järele vaadata viimaseid kohalejõudnud Viini ja Pariisi
uudiseid ja siis otsustada: mis osta ja mida tuttavatele
soovitada.

Kõige austusega: omanik ALFRED ANNUS

Märkus: Lõpetan kõik ladusolevad meesterahva sügise- ja talvepallitu
riided ja müün 1922. a. sisseostuhinna eest. Tarvitajale kasulik juhust!

KASUTAGE IGAÜKS JUHUSTI!

Suur odav väljamüük

suure hinnaalandusega mõnede riidekaupade lõpeta-
mise puhul.

K.-m. J. BERKOVITSCH, Viru tänav nr. 23.

Originaal Rootsi Skandia

maa- ja paadi-mootoreid, 5-500 h.j.,

Schveitsi Dubied

kudumismasinaid,

Rootsi Husqvarna

Vapenfabriks

jalgrattaid, õmblusmasinaid ja ahje,
mootorrattaid.

A. J. S. mootorrattaid.

Ainuesitaja:

Otto Eggerts,

Tallinn, Harju t. 29.

Kõnetr. 1-36.

Vaharite,
Linoleum,
Kunstnahk
ja kalossid.

S. KULL,

Tallinn
Vana Posti t. 8.

Schokolaadi-, kompveki- ja
biskviiditehas

A. Brandmann

Tallinnas

V. Tartu mnt. 4/6. Kõnetr. 15-94

J. PUHK & POJAD

TALLINNAS

Peakontor: Rannavärava puiestee nr. 21

Püülijahusuurveski:

Rannavärava puiestee nr. 21

Kaubalaod:

Jahu tänav 3

Kruubi- ja jahuveski:

Saani tänav 2

Telegrammi address: PUHK — TALLINN

Telefonid: { Üldine . . . 15-84
Tellimised . 26-15
Peatolliamet 24-43
Juhataja . . 24-33

Arved pankades: { Tall. Krediid Pank
Eesti Pank
G Scheel & Co.
Rahva Pank
Põhja Pank

Tartu kontor:

Suurturg 12. Tel. 6-63

Pärnu kontor:

Nikolai t. 6. Tel. 190

Narva kontor:

Tallinna mnt. 5. Tel. 27

Valga kontor:

Vabaduse t. 32. Tel. 91

Viljandi kontor:

Tallinna t. 3. Tel. 211

Petseri kontor:

Võru tänav 2. Tel. 70

Pakuvad ladust oma suurveskis jahvatatud

nisupüüle

Eesti parem — Kalev — Taara — Kungla —
Sampo — Sõre — Manna ja Semolina,

rukkijahu

rukist, rukkipüüli, tangu, nisu, kliisid, loomajahu,

suhkrut

iga seltsi

**Riisi, herneid, heeringaid, soola ja muid
koloniaalkaupu**

Kommerts Pank

Tallinn, Suur Karja tän. 15

Telegr.-aadress: „Kommerts pank“

Kõnetr.: 986 – üldine

989 – juhatus kabinett

29-61 – välisv., ink. osak. ja kassa

**Pank võtab raha hofule, annab
välja laenusid ja toimetab kõik-
sugu pangaoperatsioonid kodu- ja
väljamaal.**

Panga juhatus.

TALLINNA LINNAPANK

TALLINNAS, MUNDI TÄN. NR. 2

TELEFONID: JUHATUS 19-30

ARIRUUM 3-13

AIDAD 7-48

**IGASUGU
PANGAOPERATSIOONID
SISE- JA VÄLJAMAAL**

PÕHJA-EESTI ÜHISPANK

VÄIKE KARJA TÄN. Nr. 3, TALLINN,

TEL. 6-02.

VÕTAB RAHA HOIULE, ANNAB LAE-
NUSID JA TOIMETAB KÕIKI PANGA-
OPERATSIOONE.

Eesti Transport - Aktsiaselts

„GERHARD & HEY“

Tallinn, V. Viru t. 15, kõnetr.: 9-51, 19-27.

**Tollitalitus, ekspeditsioon, kinnitus-
komisjon.**

Väljamaa korrespondendid:

„GERHARD & HEY“, G. m. b. H., Leipzig, Berlin, Bremen, Breslau,
Chemnitz, Dresden, Charlottenburg, Köln, Lübeck, Stettin, Danzig,
Grünhainichen i/Sa., Olberнау i/Sa.

Lätimaa Sped.-Aktsiaselts „GERHARD & HEY“, Riga, Libau, Windau.
Telegrammid: „Gerhardey“.

Lep Transport & Depository Ltd., London, 37 upper Thames Street E. C. 4.
Tel.-adr.: Depolep.

G. & H. Transport Co., JNC. New-York, 24 State Street.
Tel.-Adr.: Yedrahreg.

Vanem ja üle maa tuntud
J. Olbrei muusikaäri

Tallinnas, S. Tartu mnt. Nr. 6.

soovitab oma
 ladust igasugu
 muusikariistu ja
 nende tarbeid.

Harmoniumid

oma tööstusest
 eriliselt kooli-
 dele kohased.

**Vastutus töö headuse
 eest viis aastat.**

E s i m e n e

Tallinna tulitikuabrik

A/S. Julius Trumm & Ko.

Tallinn,
 S. Pärnu mnt. nr. 82.

Telefon nr. 9-04.
 Telegraafi aadr.: Trusand.

**Kõige suurem ja täielisem
 tikuvabrik Eestis,**

**valmistab kõige paremaid tikke
 sise- kui ka välisuru jaoks.**

Täielikum büroomasinade ladu.
Ameerika esimese klassi kirjutusmasinad

Paremad arvutusmasinad: KUHRT, REKORD, MULDIVO ja isekirjutaja kokkuarvamismasin PORTABLE.

Paljundamisaparaadid (rotaatorid) ELLAMS.

Numeraaatorid, schapirograaf-paelad, kirjutusmasinallid, vahapaber, söepaber ja teised büroomasinade tarbed.

V^d Loun & Schitikov,

Niguliste tän. 18.

Tallinn.

Tel. 13-37.

Koloniaal-
ja
toiduainete-

kauplused asuvad:

Vana Posti tän. nr. 7.	Telefon nr.	10-19.
Paldiski mnt. nr. 11.	" "	8-36.
Kalju tän. nr. 6.	" "	11-70.
Terase tän. nr. 2.	" "	18-90.
Väike Pärnu mnt. nr. 23.	" "	19-39.
Liivalaia tän. nr. 31/23.	" "	19-77.
Õle tän. nr. 33.	" "	29-65.

Müügil

alati värsked ja täisväärtuslik kaup.

TARVITAJATEÜHISUS

Saapa-
kauplus

S. Karja tän. 18

on kõige täielisem omal alal Tallinnas; müügil tugevad ja moodsad jalanõud. Meie jalanõudel vastupidavuse, nägususe ja hinna suhtes võistlejat ei ole.

Müük vabriku täiel. vastutusel.

Meie riidekauplus S. Karja t. 15
on kõige täielisem Tallinnas.

Palitu-, ülikonna-, kleidi-, puuvilla- ja pesuriidid kõige suuremas valikus. Valmispesu ja pudukaupa. Paremate kodu- ja väljamaa (Inglise) vabrikute saadusi.

BALTI PUUVILLA JA SINDI KALEVI VABRIKUTE LADU

Tallinnas, Sr. Karja tänav 13.

Kõnetraadid: Juhatus 24-66. Üldine 2-41. Kalevijaoskond 31-02.
Arveosakond 31-58.

Igasugu pleekimata puuvillariide müük, nagu: bjas, sarge, mitkal, barli, marlid, lõimed ja vatt, ka lina- ja purjeriie.

Samuti müüb ladu ka oma vabrikus ümbertöötatud (pleegitud) mitmesuguses headuses pesuriidet ning rikkalikus mustrite väljavalikus iga seltsi blusi- ja kleidiriideid kui ka satääni, põlleriideid ja pearätikuid.

Kaleviosaonnas suures väljavalikus iga seltsi villast riidet, odavast kuni kõige kallimani, samuti ka vil-laseid tekke ja suurätikuid.

Peale selle Eesti niidimanufaktuuri õmblusniiti kõigis numbrates.

Müük ainult suurel arvul.

Tallinna
Manufaktuur & Kaubanduse A-S.

Tallinn, Kinga tän. 6/8.
 Telefonid: 6-90 ja 26-89. Telegrammid: Efborg, Tallinn.

Manufaktuurosakond.

Manufaktuurkaupade
 engros-ladu.

Igal nädalal uudised.

Kummi-

osakond.

Kõrgemas väärtuses
 kalosse.

Kõrgemas väärtuses
 kalosse.

„The World Shoe, 1856“.

Igasugused kummikaupu.

Hinnad väljaspool võistlust.

Speditiooni- ja transportäri

JOH. PITKA & POJAD.

(Omanik A/S. Tallinna Laevaühisus).

Kaupade tollimine ja transporteerimine. Kaubasaadetiste inkasso ja kinnitamine. Töö kiire ja korralik. Agendid kõigis tähtsamis linnades kodu- ja väljamaal.

STOTT liini Liverpool-Tallinn ja **CANADIAN PACIFIC** liini esitajad. Otsepiletid Ameerika.

Tallinn, Meripuiestee 5.

Telegr. aadr.: PITKAS — TALLINN.

Kõnetraadid: Kontoris 2-66, 9-52 ja 10-93,
 tollimajas 22-55.

ÕPPUSTEL, HARJUTUSTEL,
RÄNNAKUTEL, RÜNNAKUTEL

SUITSETAB EESTI KAITSELIITLANE
AINULT PABEROSSE:

„KABAREE“, „SULEIKA“,
„SHIMMY“ JA „KOLM“.

ASTORIA, A/S.,
ON SUURIM EESTI KAPITALIGA
TÖÖTAV TUBAKATEHAS.

TUNTUD JA LUGUPEETUD
ÜLE MAA.